

portre

“Bir toplumda değişiklik yapacağınız zaman, toplumsal dinamiklere yön veren neden-sonuç ilişkileri hakkında fikriniz olmalıdır.”

Üniversitemizin İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı ve Siyaset Bilimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Metin Heper, bize araştırma alanları ve kitapları hakkında bilgilerin yanı sıra Türkiye’nin siyasi gündemi ile ilgili görüşlerini aktardı.

Akademisyen olmaya nasıl karar verdiniz?

Akademisyen olmam değilse bile akademisyenliğe hangi üniversitede başlamam bir tesadüfün sonucudur. 1963'te İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Tıfıl Piyade Okulu'nda yedek subay olarak askerlik görevimi yaptım. O sıralar gelecekte neler yapabileceğimi düşündüm. Terhis olmama az bir süre kala önümde üç seçenek vardı: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne asistan olarak girmek, Dışişleri Bakanlığı'na girmeye çalışmak ve özel sektör. Cebimde Ankara Hukuk Fakültesi'ndeki etkili bir profesöre bir başka önemli profesör tarafından yazılmış bir tavsiye mektubu vardı! İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ndeki dokuz aylık bir programa kabul edilmişim. Programın bitiminde önemli bir özel sektör kuruluşuna yerleştirilebilirdim. Bu alternatifleri düşünüyordum ki Piyade Okulu'nda Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) mezunu bir başka yedek subay bana ilerisi için planlarımı sordu. Aklımdaki seçenekleri anlattım. "Neden ODTÜ'ye girmeyi düşünmüyorsunuz?" dedi. "Teknik üniversitede Sosyal Bilimler var mı?" diye sorunca İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden söz etti. Böylece 1965'te ODTÜ'ye girdim.

ODTÜ, beni 1966'da ABD'deki Syracuse Üniversitesi'ne gönderdi. Orada yüksek lisans ve doktoramı tamamlayarak 1970'te ODTÜ'ye döndüm. 1974'te Boğaziçi Üniversitesi'ne geçtim. 1974-1988 yıllarını Boğaziçi'nde geçirdim. Boğaziçi'ndeyken Harvard Üniversitesi'nde bir yıl (1977-1978), İsrail'de Kudüs İbrani Üniversitesi'nde altı ay (1979-1980), Connecticut Üniversitesi'nde dokuz ay (1981-1982) ve Manchester Üniversitesi'nde dokuz ay (1986-1987) bulundum. 1988 sonunda geçtiğim Bilkent Üniversitesi, o yıllarda da bugünkü gibi bir cazibe merkeziydi. Bilkent'te bulunduğum yıllar zarfında da Princeton (1995-1996) ve Brandeis (2003-2004) üniversitelerinde birer yıl geçirdim.

Siyaset Bilimi Bölümü'nün eğitim anlayışı, Türkiye'deki konumu ve mezunların işe yerleşme oranı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ben Bilkent Üniversitesine geldiğim zaman Bölümün adı "Kamu Yönetimi" idi. Aslında beni Kamu Yönetimi Bölümü'nü başlatmak üzere Bilkent'e davet etmişlerdi; fakat zamanla Kamu Yönetimi dersleri daha çok Siyaset Bilimi derslerine dönüşünce bölümün adı Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi oldu. Ancak Türkiye'de Kamu Yönetimi alanında öğrenci yetiştiren pek çok üniversite vardı. Siyaset Bilimi de Kamu Yönetimi'nden çok daha kapsamlı bir alandı. Bir süre sonra da Bölümün adı Siyaset Bilimi'ne dönüştü. Zaten Kamu Yönetimi Bölümü'nde okuyanların hepsi kamu sektöründe çalışmıyor.

Öğrencilerimiz, belli bir donanım kazanmak şartı ile, çok değişik alanlarda çalışıyorlar.

Önemli bir bölümü özel sektörde iş buluyor. Bazıları uluslararası örgütlerde hayatını kazanıyor. Diğerleri kamu sektörünü tercih ediyor. En büyük birikim özel sektörde oluyor. Doktora programımızı tamamlayanlar Türkiye'de ve yurtdışındaki çeşitli üniversitelerde öğretim elemanı olabiliyor.

Bilkent Üniversitesi Türk Politikası ve Tarih Merkezi Başkanlığını da yürütüyorsunuz. Bu merkezin etkinliklerinden bahsedebilir misiniz?

Merkez, bilim insanlarını konferans vermeleri için üniversiteye davet ediyor. Uluslararası konferanslarımız da oluyor. Bu konferansların sonucu yurtdışında bazı kitaplar yayımlandı. Ayrıca, bir yıldır Bilkent Üniversitesi Seminer Serisi konferanslarının koordinatörlüğünü yapıyorum. Bu seminer serisinin, dördü Siyaset Bilimi Bölümü, dördü Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden olmak üzere sekiz öğretim üyemizden oluşan bir editörler kurulu da var. Bu seminerler kayda alınıyor ve üniversitemizin internet sayfasından izlenebiliyor.

Gerçek bilimi, "olguları ortaya çıkarmak ve söz konusu olguların neden-sonuç ilişkilerini açıklayabilmek" şeklinde tanımlıyorsunuz. Siyaset Biliminde bu süreç nasıl geliyor?

İnsanlar üç çeşit soru soruyor:

1. Ne olmuştur? 2. Neden olmuştur? 3. Ne olmalıdır? Ben, bilimi birinci ve ikinci sorulara yanıt arayan bir uğraş olarak görüyorum. Belli bir zamanda neler olduğunu, daha da önemlisi bunların neden vuku bulduğunu ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Bahsettiğiniz alıntıda bu hususa dikkat çekmeye çalışıyorum. Tabii ki hepimiz vatandaş olarak en azından kendimize zaman zaman "Ne olmalı?" sorusunu sorarız; ama bilim insanı, bilim yaparken birinci ve ikinci sorular üzerine odaklanmalı. Sadece Siyaset Biliminde değil, bütün sosyal bilim alanlarında böyle olması lazım. Ne var ki ülkemiz Sosyal Bilimlerinde çoğu zaman nedenler atlanıp "Nasıl olmalı?" sorusuna yöneliyor. Yani bilgimiz olmadan "fikrimiz" oluyor. Bu durumun sonucu olarak da fikrimiz, önyargılarımızın ötesine geçemiyor.

Oysa Sosyal Bilimler, toplumsal hayatın dinamiklerini anlamamıza yardım etmek durumundadır. Siyaset Bilimi de, Sosyal Bilimlerin bir alt alanıdır. Bir toplumu değiştirmek istiyorsanız, birtakım iyileştirmeleri amaç edinmişseniz, o toplumun nasıl çalıştığını bilmeniz gerekir. Bir yerde değişiklik yapacağınız zaman sonuçları tahmin edebileniz için toplumsal dinamiklere yön veren neden-sonuç ilişkileri hakkında fikriniz olmalı; vardığınız sonuçları da elde edilebilecek en güçlü kanıtlar ile destekleyebilmelisiniz. Bilim, hem toplum için hem de bilim içindir. Merak, bilimin arkasındaki güçlü dürtüdür. Merak edilen hususun bilimsel yöntemler ile ortaya

çıkarılması çok heyecan verici bir uğraştır. Bazen en düşünülmedik bir buluş bile insanlık için çok faydalı sonuçlar doğurabilir.

Yoğunlaştığınız araştırma alanlarından söz edebilir misiniz?

Uzun zamandır Türkiye'de demokrasinin yerleşmesi ve demokrasinin derinleşmesi sorunları üzerinde duruyorum. Bizde olduğu gibi, demokrasi bazen tek partili hayata son verilip çok partili bir hayata geçiş ile başlar. Demokrasiye geçiş Siyaset Biliminde sıkça incelenen bir şeydir, çünkü geçişin nasıl olduğu, hangi şartlarda geliştiği demokrasinin gelecek yıllardaki kaderini etkiler. Demokrasiye geçişten sonraki aşama demokratikleşmedir, yani temel hak ve özgürlüklerin sınırlarının genişlemesi, siyasete serbestçe katılabilir. Demokrasinin yerleşmesi ise toplumda artık hemen herkesin, demokrasinin vazgeçilmez bir rejim olduğu sonucuna varmasıdır. Bunun için de demokrasinin iyi işliyor olması gerekir. Türkiye'ye bakıldığı zaman, bu açıdan demokrasimizin hâlâ bazı eksikleri olduğu görülüyor. Din-devlet ilişkisi, milliyetçilik-demokrasi ilişkisi ve sivil-asker ilişkisi sorunlardan bazıları. Bu sorunlar ile demokrasinin yerleşmesi arasında çok yakın bir ilişki var. Onun için son yıllarda bu konular üzerinde duruyorum ve yazıyorum. Demokrasinin derinleşmesinden ise, vatandaşların birbirlerini "ötekileştirmemesi", birbirlerine saygı duymaları ve birbirlerini olduğu gibi kabul ederek birbirlerine tolerans göstermeleri anlaşılıyor.

Son kitabınız The State and Kurds in Turkey'de (Palgrave Macmillan, 2007) konuyu Osmanlı İmparatorluğu'ndan Cumhuriyet'e uzanan bir kapsamda değerlendiriyorsunuz. Eserinizde savunduğunuz tez nedir?

Türkiye'de ve yurtdışında bu meseleye genelde şu varsayım çerçevesinde yaklaşıyor: Toplumda hâkim bir etnik grup varsa ve o grup devletin çalışmasını da etkiliyorsa, hâkim olmayan etnik gruplar asimile edilir veya edilmeye çalışılır. Asimilasyona konu olan gruplar buna karşı koymaya çabalar, ancak o gruplar etkisizleştirilir ve asimilasyona devam edilir. Bu model, Türkiye'deki durumu açıklamada yetersiz kalmaktadır. Osmanlı'dan beri Türkiye'de asimilasyon politikası güdülmemiştir. Osmanlı İmparatorluğu birtakım ülkeleri zapt etse de hiçbir zaman oralarındaki insanları aynen kendi halkına benzetmeye çalışmamıştır. Onlara çeşitli özgürlükler sağlamış, içişlerinde özerklik tanımıştır. Örneğin, gayrimüslimler kiliselerine gidip serbestçe ibadet edebilmişler, eğitimlerini kendi dillerinde ve istedikleri biçimde sürdürmüşlerdir. Osmanlı sadece bir üst yönetim olarak görev yapmıştır.

19. yüzyıl ise milliyetçilik yüzyılıdır. Önce gayrimüslim, sonra Türk olmayan Müslüman

unsurlar, yavaş yavaş Osmanlı'dan ayrılıp kendi milli devletlerini kurmuşlardır. Oysa 19. yüzyılın son yıllarına kadar, etnik milliyetçilik kavramı Osmanlı'ya yabancı kalmıştır. 19. yüzyılın sonlarına kadar "Türk" kelimesi rafine olmayan insan anlamında, yani aşağılayıcı bir biçimde kullanılmıştır. Asimilasyon politikası bize bu kadar yabancıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde dahi, Türkçülük ve Batıcılık politikalarının yanında Osmanlıcılık politikasının takip edilmesinden vazgeçilmemiştir. Durum Cumhuriyet döneminde de değişmemiş, temel amaç asimilasyon değil, entegrasyon olmuştur.

Bu duruma rağmen, "Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde etnik bir politika takip edilmemiştir" dersiniz size şu sorular sorulur: Etnik milliyetçi bir politika benimsenmediyse, neden uzunca bir süre Kürtlerin çocuklarına Kürt isimleri vermeleri yasaklandı? Neden birtakım Kürtler Güneydoğu Anadolu'dan ülkenin başka yerlerine sürgün edildiler? Bir de tabii şu soru sorulur: Neden Kürtlerin kimliği inkâr edildi?

Sonuncusundan başlarsak, bir kere Kürt kimliği inkâr edilmedi. Bu kimliği Atatürk de, İsmet İnönü de telaffuz ediyordu. Örneğin Lozan Barış Görüşmeleri'nde İnönü söze "Biz Türkler ve Kürtler" diye başlıyordu. Peki sonra ne oldu? 1920'lerin başında Kürtler isyan etti. 1938'e kadar 17 tane Kürt isyanı oldu. Bunların en önemlileri, 1925 Şeyh Said, 1930 Ağrı ve 1937 Dersim isyanlarıdır. Devlet nazarında o isyanlar etnik milliyetçi temele dayanmıyordu. Giderek laikleşen devlet hayatı, Kürt aşiretlerinin başındaki şeyhlerin otoritesini ve meşruiyetini sarsmıştı; çünkü onlar aşiret mensuplarına daha çok dine yaslanarak hükmetmekteydiler. Ayrıca Cumhuriyet ile birlikte daha merkezi bir yönetim kuruldu ki Kürtler doğal olarak bu gelişmeden de rahatsızdı. Osmanlı İmparatorluğu'nda Kürtler genelde kendilerine pek ilişilmeyen, sadece sınır bölgelerini savunması beklenen gruplardı. Ayrıca isyanları iki büyük devletin teşvik ettiğini de biliyordu Ankara.

Türk milleti kavramı, Cumhuriyet ile birlikte ortaya çıkmıştır. Osmanlı'da gayrimüslimler ve Müslümanlardan bahsedilirken, Cumhuriyet ile birlikte artık "Türk milleti"nden söz edilmeye başlanmıştır. Atatürk yeni durumu şöyle açıklamıştır: "Eskiden Müslüman bir ümmet vardı, yani bir dini topluluk. Oysa şimdi 'Türk milleti'nden bahsediyoruz." Atatürk; Türkler, Kürtler ve diğer unsurlar asırlar boyunca büyük bir kültürel alışveriş içinde olduğu için artık Cumhuriyetin sınırları içinde yaşayan insanların paylaştıkları değerler ve ideallerin de büyük ölçüde birbirine benzediğinden söz ediyor ve böylece bir "millet" in ortaya çıktığına işaret ediyordu. Burada çok önemli bir nokta var. Atatürk

saf bir Türk milletine işaret etmiyor. Kürtler var, diğer unsurlar var. Bu unsurlar birbirlerine önemli ölçüde benzedikleri için artık bir millet olgusu ortaya çıkıyor. Yani Türk kelimesi herkesi kapsayan, bir şemsiye kavram. Sosyal Bilimlerde buna "birincil kimlik" deniyor.

Nitekim Devlet, diğer unsurlarla birlikte Kürtlerin kimliklerini de tanıyor. İsyancılar etnik milliyetçi tabana dayanmıyor; Kürtler etnik milliyetçi bir konuma sürüklenilebilir diye ikincil kimlikleri bir süre için bilinçli olarak göz ardı ediliyor. Çünkü Cumhuriyet, ikincil kimliklerin birincil kimliğe dönüşmesini istemiyor. Bu ne demek? Kürt, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak Türk sayılıyor; ancak aynı zamanda onun ikincil bir kimliği olarak Kürtlüğü var. Devlet, isyanlar çıktığında bu ikincil kimliğin birincil kimliğe dönüşüp artık Kürtlerin devletle alışverişi reddetme noktasına gelmesini önlemek için bir süre o Kürt kimliğini ikinci planda tutmaya çalışıyor. Örneğin, çocuklarınıza Kürtçe isim vermeyin diyor. Kürtlüğün inkar edilmediği şuradan belli: İsyancılar sona erdikten sonra o dönemde alınan tedbirler yavaş yavaş kaldırılmaya başlanıyor.

Bu girişten sonra esas tezimi özetleyeyim. Türkiye devleti, Cumhuriyet döneminde Türkler dışındaki unsurları asimile etmeye çalışmadı. Osmanlı'da da durum öyleydi zaten. Devlet, ortaya çıkan kültürel benzerliğin ortadan kalkmasını, ikincil kimliklerin birincil kimliğe dönüşmesini önlemeye çalıştı. Nitekim böyle bir tehlike görmediği veya tehlikenin azaldığı sonucuna vardığı zaman aldığı önlemleri kaldırdı. Tedbirleri kaldırması bir asimilasyon politikasının olmadığını gösteriyor; çünkü asimilasyon politikası olsaydı, 1938'de ilk dönem isyanları sona erdikten sonra yasaklara devam edilmeye çalışılırdı. Aslında gerek Osmanlı gerek Cumhuriyet döneminde devletin Kürtlere karşı affedici bir tutumu var. Kürtler isyan edince bazı Kürt ağalarını doğudan batıya gönderiyorlar; ama 6-7 ay sonra bölgelerine dönmelerine izin veriyorlar. Asimile etmek istesiniz onları orada tutarsınız. Niye oraya gönderiyorlar? Öteki tarafta isyan çıkarmasın diye. İşte kitabın temel tezi bu. Daha sonraki dönemlerde de diğer devlet adamlarının ve askerinin de bu çizgide gördüğünü de kitabımda göstermeye çalışıyorum.

The State Tradition in Turkey (The Eothen Press, 1985) adlı yapıtınızda Türkiye'deki devlet geleneğine hangi pencerelerden bakıyorsunuz?

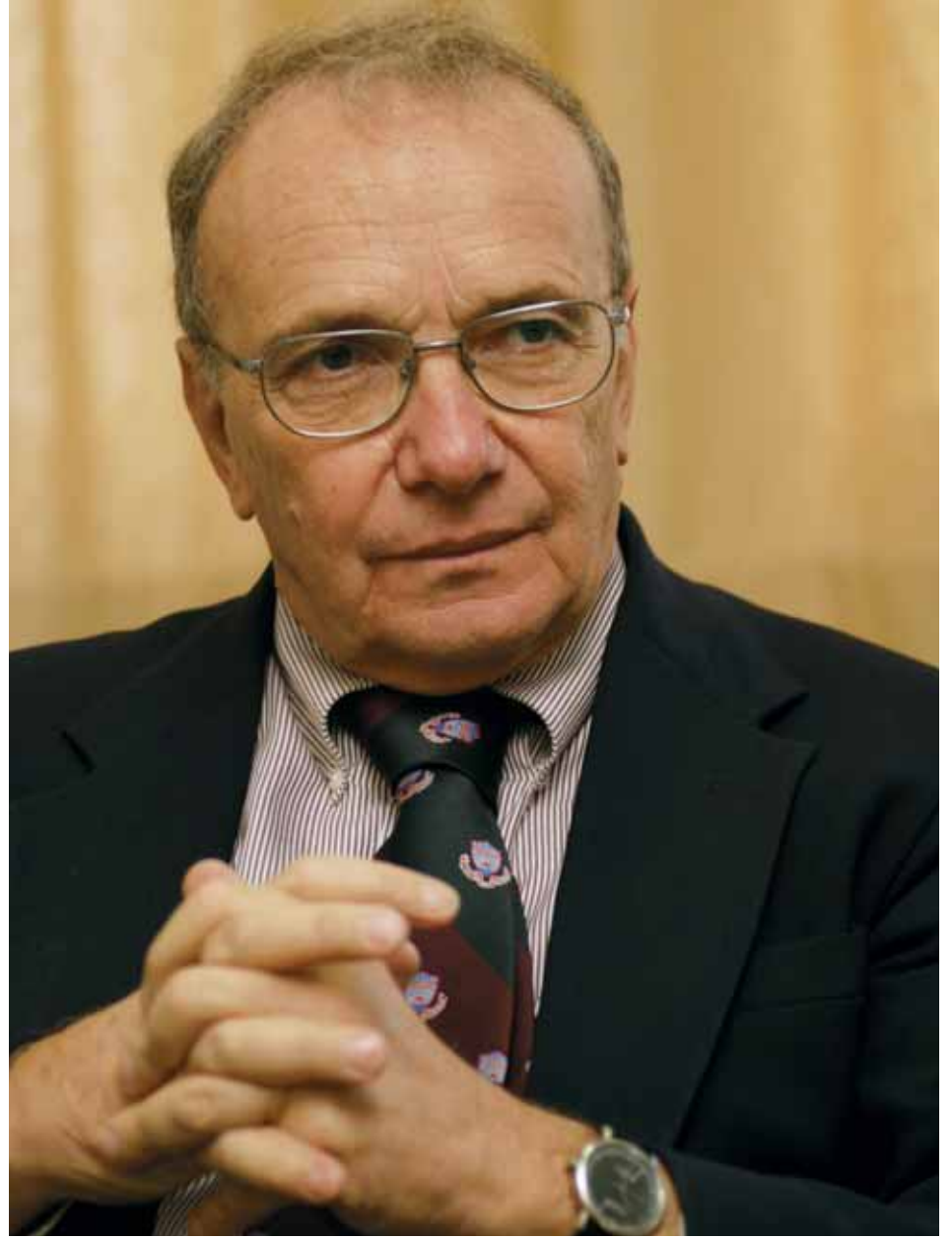
O kitap çıkıncaya kadar Türkiye'de devlet, toplum yapısı, sınıf, devlet-toplum ilişkisi ve merkezdeki elitler ile halk arasındaki ilişkiler, değerli sosyal bilimcimiz Şerif Mardin'in ortaya koyduğu merkez-çevre ilişkisi modeli çerçevesinde inceleniyordu. Şerif Bey, yabancı sosyal bilimcilerden aldığı o modeli Türkiye'ye başarıyla uyguladı. Uzun yıllar ülkeyi, o model çerçevesinde incelemeye çalıştık. Benim de uzun süre kullandığım bu merkez-çevre modelinin özü şuydu. Merkezde toplumu idare edenlerin belli bir kültür yapısı var, çevredekilerin başka bir kültür yapısı var. Bu yapılar birbiriyle çatışıyor. Ben, bu hâkim paradigmayı kültürden başka bir tarafa kaydırdım ve şu düşünceyi ileri sürdüm: Merkezdeki birtakım seçkinler büyük ölçüde toplumun uzun süreli menfaatlerine odaklandılar. Toplumda bazı kişilerin ve grupların kendi çıkarları olacağını farkındaydılar; ama bunların bir kenara bırakılmasını ve hep toplumun uzun süreli menfaatlerinin dikkate alınması gerektiğini ileri sürüp bunu gerçekleştirmeye çalıştılar. Çeşitli sınıflar, gruplar ve zümreler bundan hoşnut olmadılar ve Türkiye'deki çatışma, bir taraftan Şerif Mardin'in bahsettiği kültürel çatışma, bir taraftan da devlet-toplum çatışması olarak sürdü.

Örneğin ordu müdahalelerini, Anayasa mahkemesinin parti kapatmalarını ve benzer olguları bu ikinci model çerçevesinde daha iyi anlatabilirsiniz. Askerin siyasete, Anayasa mahkemesinin siyasal partilere müdahalesi devlet seçkinleri ile siyasal seçkinler arasındaki bir çatışmadır. Çalışmalarımda, bu değindiklerim dahil, demokrasinin çeşitli sorunlarını ve çıkmazlarını bu model çerçevesinde inceledim.

Daha sonra bazı bilim insanları da meseleye bu açıdan bakmaya başladılar. Devlet seçkini ve politika seçkini kavramları bu modelimden çıkmış ve Türkiye'nin siyasal literatüründe yerleşmeye başlamıştır. Devlet seçkini dediğim zaman, temelde gelecek kuşakları düşünen kişilerden, politika seçkini dediğim zaman temelde gelecek seçimleri düşünen kişilerden söz ediyorum. Yerleşmiş Batı demokrasilerinde politikacılar, genellikle hem devlet seçkini hem de siyasal seçkin olarak hareket ediyorlar ve o yüzden sorun çıkmıyor. Bizde bu böyle olamadığı için ve yakın zamanlara kadar zaman zaman devlet seçkinleri siyasal seçkinlerin işin içinden çıkamadığını düşündüğü için sorunlar çıkıyor.

Historical Dictionary of Turkey (Scarecrow Press, 1994) adlı kitabınız Türk ve Osmanlı tarihi hakkında önemli bilgiler içeriyor.

Bu eser, Türkiye ve Osmanlı İmparatorluğu üzerine kapsamlı bir referans kitabıdır.

ABD'deki sözünü ettiğiniz yayınevi, 1992 yılında benden böyle bir kitap hazırlamamı istedi. Dünyada buna benzer kitaplar vardır. İlk önce pek üzerinde durmadım; çünkü benim çalışma tarzıma pek uymuyordu. Yine de ara sıra benden istenen kitabın bazı bölümlerini yazayım, bakayım nasıl bir şey ortaya çıkacak dedim. Bir başka deyişle bu kitap benim bir bakıma hobilerimden biri oldu ve derken kitap tamamlandı. Ne bir ansiklopedi ne de bir monografi idi ortaya çıkan eser. Dediğim gibi, belli bir maksada hizmet edeceği için önemli olduğumu düşündüğüm bir referans kitabı idi. Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye'nin tarihi, ekonomisi, toplumsal yapısı, kültürel yapısı, siyasal hayatı gibi bölümleri içeriyordu. Hem yurtdışında Türkiye'yi biraz bilen fakat belli konuları merak edip öğrenmek isteyebileceklere hem de Türkiye'de ülkeyi epeyce bildiği halde şu parti ne zaman kurulmuştur veya bu romancının başka hangi kitapları vardır ya da kişi başına düşen gelir şu yılda ne kadardır gibi spesifik değişik bilgilere hemen ulaşılmasını sağlamaya yönelik

bir eserdir. Nitekim bir okuyucu bana "Kitabınız benim başucu kitabım oldu" diye yazmıştı.

Kitabın ilk baskısı 1994'te çıktıktan sonra ben artık o iş bitti sanıyordum. 2000'de beni yeniden arayarak güncellememi istediler. Bazı değişiklikler yaptım. Örneğin, kapanan bir siyasal partinin yerine kurulan yeni siyasal partiyi ekledim. Kitabın bence en önemli özelliği olan 250 sayfalık bibliyografyası, yani Türkiye üzerine yazılmış İngilizce eserler, kitaplar ve makaleler 1994'ten 2000'e kadar güncellendi. O arada edebiyatımızda yeni ortaya çıkan isimleri, örneğin Elif Şafak'ı ekledim. Önemini yitiren şeyler çıkarıldı; çünkü eklerle birlikte yeni baskıda da aynı uzunluğu tutturmam gerekiyordu.

2008 yılının başında kitabı tekrar güncellememi istediler. Bu defa bu işi Fakültemizin Uluslararası İlişkiler Bölümünün değerli öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Nur Bilge Criss ile birlikte yaptık. Kitabın 532 sayfalık üçüncü baskısı Ocak 2009'da çıkacak.

İsmet İnönü: The Making of a Turkish Statesman (E.J. Brill, 1998) adlı bir yaptınız da var. Sizi İnönü hakkında yazmaya yönlendiren ne oldu?

Türkiye’de genel olarak devlet geleneğiyle ilgileniyor olmam ve İsmet İnönü’nün de çok önemli ve yeteri kadar incelenmemiş bir devlet adamı olması beni bu konuya da odaklandırdı. Beş senelik bir çalışmanın sonunda ortaya çıkan o kitapta, İsmet İnönü’nün Atatürk’ü önemli ölçüde tamamladığını ileri sürdüm. Ülke kurtarılmış, Atatürk’ün 1930’ların başından itibaren biraz ikinci plana çekilerek Türk Tarih Tezi, Güneş-Dil Teorisi gibi konular ile ilgilendiği dönemde ise devleti İnönü sırtlamaya başlamış, Atatürk devrimlerinin devamlılığını sağlayan, onları koruyan lider olarak ortaya çıkmıştır. İnönü daha sonra Türkiye’yi çok partili hayata geçirmiş, demokrasinin rayından çıkmaması ve tüm gayretlerine karşın, rayından çıktığı zaman da onu tekrar rayına oturtmak için büyük uğraşlar vermiş bir devlet adamımızdır. Hemen hemen tüm hayatını ülke işlerine vermiştir. Çok ilkeli ve çok çalışkan bir kişiydi İnönü. Devleti, hem kendi menfaatleri hem de partisinin özel menfaatlerinin üzerinde tutuyordu. İnönü’nün bu önemli özelliğinin pek kavranılmamış olduğunu düşündüm ve bu kitabı yazdım. Hatta kitabın bir yerinde, İnönü’nün bir yerde tam olmasa bile kafasında Türkiye için bir İngiliz tipi demokrasi modeli geliştirmeye çalıştığı sonucuna vardım.

Her şeye rağmen İnönü, anlaşılmamış bir insan olarak kaldı. O kadar ki daha sonra İnönü’nün çok yakınında olan bir siyasetçi hatıralarında şöyle demiştir: “İnönü bize bir şeyler söylemek istiyordu; ama neler demek istediğini bir türlü kavrayamıyorduk.” Birkaç hafta önce, Uluslararası İlişkiler Bölümü’müzün değerli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ali Karaosmanoğlu’nun bir öğrencisi kitabı okumuş ve Ali Hoca’ya, “İnönü hakkında görüşlerim çok olumsuzdu. Metin Hoca’nın kitabını okuyunca İnönü’ye başka bir gözle bakmaya başladım” demiş. Bunu duyunca memnun oldum; demek ki kitabı okuyanlar İnönü’yü farklı değerlendirebiliyorlar.

Yakın gelecekte yeni bir projeniz var mı?

İngiltere’den bir yayınevi (Routledge) iki ay önce bir teklifte bulunarak Türkiye üzerine tarih, kültür, siyasal hayat, ekonomi, çevre gibi konularda yaklaşık 240.000 kelimelik bir derleme kitap hazırlamamı istedi. Benden, hem Türkiye’de hem yurtdışında alanlarının en tanınmış bilim insanlarını bir araya getirerek çeşitli bölümlerini yazmalarını sağlamamı ve ortaya çıkacak eserin editörlüğünü yapmamı istediler. Daha önce de birlikte, *Political Leaders and Democracy in Turkey* (Lexington Books, 2002) başlıklı kitabın ortak editörlüğünü yaptığımız Sabancı Üniversitesi’nden Prof. Dr. Sabri Sayarı ile birlikte bu defa Routledge

Yayınevi’nin istediği bu eser ile ilgili çalışmalara başladık.

İyi bilindiği gibi, bugün Türkiye’nin en büyük sorunu laiklik ve din meselesidir. Bundan sonraki kitabımı Türkiye’de laiklik, din ve demokrasi üzerine yazmayı düşünüyorum. Routledge Yayınevi böyle bir kitaba da ilgi duyacağını bana ilettiler.

Türkiye’nin siyasi gündemini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Genellikle bu konuda söylenenleri bir kere daha tekrarlamamak için konuya farklı bir açıdan bakayım. Bir toplumda demokrasinin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için temel konularda bir uzlaşma olması gerekir. Toplum önemli sorunlarla karşılaştığında, siyasal partiler veya siyasette rolü olan diğer kurumlar, birbirlerini ayıran hususları geçici bir süre bir askıya alıp o sorunların çözümüne katkıda bulunmalıdırlar. Aksi takdirde demokrasi, toplumun önemli kesimleri, kurumları nazarında meşruiyetini kaybedebilir; insanlar böyle de siyasal sistem olur mu diye şikayet etmeye başlarlar.

Türkiye’de son yıllarda laiklik-din konusunda ikiye ayrıldık. Bir türlü bir araya gelip bazı meselelerimizi birlikte halletmeye çalışmıyoruz. Biraz önce İsmet İnönü’den bahsetmiştik. 1950’li yıllarda İsmet İnönü muhalefetteki Cumhuriyet Halk Partisi’nin lideridir ve Demokrat Parti iktidardadır. İnönü İzmir’de bir konuşma yapacak, muhalefet lideri olarak hükümetin çalışmalarını değerlendirecek, gerekirse eleştirecektir. Derken İnönü, İzmir’de konuşmasını yapacağı gün İngiltere’nin dışişleri bakanının Ankara’ya gelip hükümet ile temaslarda bulunacağını öğreniyor. Bunun üzerine İzmir’e gidişini tehir ediyor. Nedeni sorulduğunda şunu söylüyor: “Önemli bir ülkenin önemli bir bakanı ülkemizi ziyaret edecek. Hükümetimizle görüşmesi devam ederken, ülkemizin sorunları kendisi ile ele alınırken, ben hükümeti eleştiremem. İki gün sonra bu meseleye yeniden döneriz.”

Bir bilim insanı olarak hedefleriniz neler? Fakültenizin gelecekle ilgili planlarını öğrenebilir miyiz?

Bilimsel çalışmalarına gücüm yettiği ölçüde Bilkent Üniversitesi’nde devam etmek istiyorum. Bilim hayatımı sürdürmek için son derece olumlu bir ortamdayım. Bilkent Üniversitesi, iyi bir iş yaptığınız zaman size “Aferin” diyen bir üniversite. Bu duruma Türkiye’de az rastlanır. Bölüm Başkanı olarak mümkün olduğu kadar üst düzeyde bilim yapabilecek öğretim üyelerinden oluşan bir Bölüm ve de Dekan olarak benzer bir Fakülte’nin oluşturulmasına katkı sağlamaya gayret ediyorum. Değerli Bölüm Başkanı meslektaşlarım başta olmak üzere, saygın akademik kadromuzla, uluslararası düzeydeki bilime katkı yapmaya çalışıyoruz ve bunu önemli ölçüde başarıyoruz diye düşünüyorum.

Sözlerimi bitirirken, akademik kariyerim ile ilgili bazı hususları ve bilim ve bilimsel konular ile alakalı bazı düşüncelerimi Bilkent Üniversitesi camiası ile paylaşma fırsatını bana verdiği için Dergi Bilkent’e teşekkür ediyorum.

Metin Heper Kimdir?

Bilkent Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı ve Siyaset Bilimi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Metin Heper, Türkiye’nin siyasal hayatında asker-sivil, din-politika, milliyetçilik-demokrasi ilişkileri, Türkiye’de devletin oynadığı rol, devlet ve etnik sorunlar ile demokratikleşme ve demokrasinin yerleşmesi konularında araştırmalar yapmaktadır. Doktorasını Syracuse Üniversitesi’nde tamamlamıştır. Dr. Heper’in makaleleri *European Studies Journal*, *Comparative Studies in Society and History*, *Comparative Politics*, *Government and Opposition*, *International Social Science Journal*, *Journal of Democracy*, *Comparative Political Studies*, *Armed Forces and Society*, *Political Science Quarterly*, *Administration and Society* ve *International Political Science Review* gibi dergilerde yayımlanmıştır. İngilizce ve Türkçe birçok kitabı bulunan Dr. Heper, Bilkent Üniversitesi Türk Politikası ve Tarih Merkezi’nin başkanıdır. Princeton, Brandeis, Connecticut üniversitelerinde öğretim üyeliği, Harvard, Manchester ve Kuds Musevi üniversitelerinde araştırmacılık yapmıştır. Türkiye’nin Siyasal Hayatı konusunda dersler veren Dr. Heper, TÜBİTAK Bilim Kurulu üyesi ve Türkiye Bilimler Akademisi Kurucu üyesidir. Özel ilgi alanları briç, squash ve tenistir.

okçuluk

“Hayatımı hedeflerime göre yönlendirdim.”

Gizem Girişmen (İşletme 2004), Pekin’de düzenlenen Paralimpik Oyunları’nda altın madalya alarak okçuluktaki başarılarına bir yenisini ekledi. Olimpik yay dalında yarışan Girişmen, finalde Çinli rakibine üstünlük sağlayarak paralimpik oyunlar tarihinde ülkemize altın madalya kazandıran ilk bayan sporcu oldu.

Okçuluğa nasıl başladınız?

İlkokulu bitirdiğim yaz bir trafik kazası geçirmiştım. Kazadan sonra iki yıl yüzmüş; ancak eğitim hayatımın yoğunluğu nedeniyle spora ara vermek zorunda kalmıştım. Bilkent'ten mezun olunca yeniden yüzmeye başlamayı düşünüyordum. O dönemde yüzme antrenörümün arkadaşı olan ilk okçuluk antrenörümle tanıştım. Beni okçuluk antrenmanlarına davet etti. İzlemeye gittiğimde ok attım ve çok hoşuma gitti. Yani okçuluğa başlamam biraz tesadüf oldu.

Tesadüfen adım attığınız okçuluk dünyasında bu kadar ilerleyeceğinizi düşünmüş müydünüz?

Bu madalya bilinçli bir seçim ve disiplinli bir çalışmanın sonucudur. Yaşamımı okçuluğa göre biçimlendirdim. Üniversiteden sonra bir yıl dinlenmeye karar vermiştim. O bir yılı ikiye çıkararak haftanın altı günü antrenman yaptım. Hedefim 2008 Pekin Paralimpik Oyunları'nda altın madalya almaktı. Tabii ki madalya için öncelikle oyunlara katılmam gerekiyordu. Bu yüzden olaya çok profesyonel baktım ve hayatımı hedeflerime göre yönlendirdim. Sosyal yaşamımdan iş yaşamıma kadar her şey okçuluğa göre şekillendi. T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nde çalışıyorum. Kamuda çalıştığım ve milli sporcu olduğum için milli takım kamplarında görevli ve izinli sayılmamın önemli bir avantaj olduğunu ayrıca belirtmeliyim.

Milli takıma ne zaman seçildiniz?

Türkiye'deki yarışmalarda gösterdiğim başarılar sonucunda 2005'te milli takıma seçildim ve İtalya'da düzenlenen dünya okçuluk şampiyonasında ilk kez milli oldum.

Okçuluğu nasıl tanımlıyorsunuz?

Okçuluk, sporcunun malzemesiyle bütünleşmesi gereken, çok teknik bir spordur. Her spor dalında olduğu gibi yoğun bir çalışma ve özveri ister. Malzemesi pahalı ve teknik bir spor olduğu için ne yazık ki büyük kitlelere ulaşamıyor.

Konsantrasyon, motivasyon ve malzeme okçulukta önemli rolü olan etkenlerdir. Her konuda olduğu gibi okçuluk sporunda da kişinin eğitim düzeyi, hayata bakış açısı, sosyal ve kültürel gelişimi, yaşamdaki duruşu gibi insanı insan yapan birçok etken başarıda pay sahibidir. Bence bir okçunun sadece ok atarak, yani sadece tekniğe odaklanarak başarılı olması mümkün değil.

Okçuluk, toplumsal katkısı da olan bir spordur. Engellilerin topluma uyum sorununun çok ciddi boyutlara ulaştığı ülkemizde, okçuluğun hem bireysel hem sosyal bütünleşmeyi sağlayan ve güçlendiren rolüne dikkat çekmek istiyorum. Çok küçük kural farklarıyla engelli sporcular engelli olmayan sporcularla beraber aynı atmosferi paylaşabiliyor ve aynı çizgide atış yaparak dayanışma ve rekabet içinde olabiliyor.

Okçulukta kol gücünün öne çıktığı yönünde bir inanış var. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

Güçten ziyade fiziksel kondisyon, yüksek bir konsantrasyon ve motivasyon gerekiyor. Ok atarken ve atmadan önceki ısınırken yaptığımız hareketler, genelde sırt kaslarını güçlendirerek fiziksel kondisyon sağlamaya yöneliktir. Yani kollardan çok sırt kaslarınızın güçlü olması lazım. Sağ elini kullanan bir sporcuysanız sol kolunuz iterken sağ kolunuzu geriye çekmeniz gerekir; çünkü okçulukta birbirine ters çalışan kas grupları vardır. Bunu beyninize öğretmeniz uzun yıllar alabilir. Bu nedenle kollar arasındaki koordinasyon kuvvetten daha önemlidir. Çekiş anında bir kol basarken bir diğerinin çekmesi gerekir ve bu iki hareket aynı anda, uyumlu bir biçimde gerçekleşmelidir.

Olimpiyat günlerinizle ilgili ayrıntı alabilir miyiz?

Benim sınıfımda 20 kişi yarıştık, ARW2 (oturarak atan bayanlar) kategorisinde. Rakiplerimi Avrupa ve dünya şampiyonalarından tanıyordum zaten. Sıralama turlarında elde ettiğim puan iyi olduğu için bir üst tura doğrudan geçtim. Yarı finalde ve finalde Çinli okçularla mücadele ettim. Onlarla kendi ülkelerinde yarışmak zorlu bir süreçti. Seyirci desteği onlardaydı; ama benim arkamda da Çin'de yaşayan Türkler ve takım arkadaşlarım vardı. Yarışma dışındaki etkinlikler de çok güzeldi. Turnuva sonrasında altı gün daha Pekin'de kaldım. Başka arkadaşlarımın maçlarını da izledim. Yurtdışında ülkemizi temsil etmek ve altın madalyayla dönmek çok özel bir duygu. İstiklal Marşı'mızı dünyaya dinletmek bir hayalimin gerçekleşmesiydi, muhteşemdi.

Olimpiyatlar için özel bir çalışma stratejisi geliştirmiş miydiniz?

Olimpiyatlara hazırlanmak diğer turnuvalara hazırlanmaktan biraz daha farklı. Yaklaşık iki yıl tamamen olimpiyatlara yoğunlaşarak çalıştım. Zaten 2007'de Güney Kore'de düzenlenen Dünya Okçuluk Şampiyonası bir bakıma Çin öncesi bir hazırlıktı ve aynı zamanda paralimpik oyunlara kota veren bir yarışmaydı. Bu yüzden çok sayıda milli takım kampımız oldu. Antrenmanlarımız çok disiplinliydi. Ben, takım arkadaşlarım ve antrenörlerimiz büyük bir özveriyle çalıştık. Ortada bir başarı varsa ekip işidir. Fizyoterapistimizden spor psikoloğumuza, antrenörlerimizden idarecilere kadar çok emek verdik takım olarak.

Genel antrenman sisteminizden bahsedebilir misiniz?

Son iki yıldır olimpiyatlara hazırlandığım için hemen her ay 10-15 günlük milli takım kamplarına katıldım. Kamplardan sonra yoğun bir antrenman programı

uygulamadım; yoğun çalışma süreçleri ardından kaslarınıza dinlenmek için zaman tanımalısınız. Kampların sık olmadığı zamanlarda apartmanımın garajında 18 metre mesafede teknik çalışma yapıyorum. Garaj çok soğuk olursa apartmanımızın deposundaki 12 metrelik alanı kullanıyorum. Bazen bir arkadaşımın fabrikasına 70 metre antrenmanı için gidiyorum. Yazlığımızda da hedef olduğu için orada da antrenman yapabiliyorum.

Okçulukta en uzak mesafe nedir? Yarışmalar mesafelere göre mi şekilleniyor?

Olimpiyatlarda, dünya şampiyonalarında ve Avrupa şampiyonalarında atış yaptığımız mesafeler birbirinden farklıdır. Örneğin, dünya şampiyonaları ve Avrupa şampiyonalarında 4 mesafeye 144 ok atarız. Oysaki olimpiyatlarda sadece 70 metreye 72 ok atarız ve sıralama turlarını tamamlarız. Sıralama turlarından sonra eleme turları başlar. Çeyrek, yarı final ve finallerde iki okçu 70 metrede 12 ok atarak birbirini elemeye çalışır.

Puanlamalar nasıl oluyor?

Puanlar çemberin içinden dışına doğru azalır. En ortadaki çemberin genelde 12 puan olduğu sanılır; ama atıcılık sisteminde hedefi 12'den vurmak diye bir şey yoktur. Hedef kâğıdındaki en yüksek puan 10'dur. 90 ve 70 metre hedef kâğıdındaki puanlar 1 ile 10 arasındadır. Mesafe azaldıkça hedef

kağıdımız küçülür ve bazı puanlar hedefte yer almaz.

Biraz da kullandığınız malzemelerden söz etsek?

Oklarımız karbon-alüminyum alaşımıdır. Ok yaydan çıktıktan sonra oluşan titreşimi emici bazı ağırlıklar ve parçalar bulunur yayın üzerinde. Kullanılan malzemelerin çeşidi ve ağırlığı sporcuya göre değişir. Örneğin, benim yayımın ortalama çekiş ağırlığı 17,5 kg. Bu ağırlıkta bir yayla antrenman yapmak, yaklaşık 200-300 ok attığım bir gün 4 - 4,5 tonluk bir yükü kaldırmak gibidir.

Her sporcu, performansını artırabilecek malzemeyi seçmelidir. Bunun için hem kendini hem de yaptığı sporu iyi tanımalıdır ve kullanmak istediği ekipmanı iyice test etmelidir; çünkü her malzeme herkese uymayabilir. Kısacası yayın çekiş ağırlığı ve kullanılan malzeme; sporcunun vücut yapısı, fiziksel kondisyonu ve antrenman sıklığına göre belirlenmelidir.

Bayanlar ve erkeklerin kullandığı malzemelerde fark oluyor mu?

Fark, malzemeden ziyade genel olarak yayın çekiş ağırlığından kaynaklanır. Bayan sporcuların yayları erkek sporculara göre genelde daha hafiftir. Mesela ben 19 kilo çekiş ağırlığı olan bir yayla da atabilirim; ama üçüncü atıştan sonra performansım

düşer ve bu düşüş doğrudan puanlarıma yansır. Önemli olan, bütün okları en iyi şekilde atacağımız çekiş ağırlığını bulmanızdır. Bu da kendinizi iyi tanımanızla, gözlemlerle, yoğun ve sık antrenmanlarla olur.

Beğendiğiniz sporcular kimler?

Kore'den Yun Mi Jin benim favori okçum. Koreliler dünyada bir numaradır. Atış öncesi ve sonrasındaki konsantrasyonlarını çok yüksek düzeyde tutabiliyorlar. Çok küçük yaşlardan itibaren ok atmaya başlıyorlar ve çalışmayı hiç bırakmıyorlar. Uzak Doğu'da bayağı yaygındır bu spor.

Türkiye'de durum nasıl?

Okçuluk ne yazık ki ülkemizde çok yaygın yapılan bir spor değil. Zaten amatör spor dallarından biri. 70 milyon nüfuslu bir ülkeden çok daha başarılı okçular çıkabilmeliydi diye düşünüyorum. Bu sıkıntı diğer spor dalları için de geçerli. Eğitim sistemimiz tamamen üniversiteye gidebilmek üzerine kurulu olduğu için çocuklar ve gençler sporla yeterince ilgilenmiyor; spor sadece hobi amaçlı yapılıyor. Tüm bunlar profesyonelleşme ve kulüpleşme açısından sorunlar doğuruyor.

Altın madalyamın yeni sporcular yetişmesine ve Türkiye'de spor kültürünün yaygınlaşmasına ön ayak olmasını istiyorum. Başarı, örnek yarattıkça ve paylaşıldıkça anlam kazanıyor. Türkiye'de spor yapmak gerçekten zor,

hele amatör bir spor dalıyla uğraşıyorsanız. Ne tesis bulmak kolay ne de destek. Türkiye'nin okçuluk dalında tesisleşmeye gerçekten çok ihtiyacı var. Biz futbol sahalarında okatabiliyoruz. Bir başka deyişle iki maç arasında veya futbolcuların antrenmanı olmadığında saha bize açık. Altyapıya yapılan yatırım, doğrudan performans artışı demektir. Bir okçu istediği zaman, dilediği bir okçuluk alanında ok atma şansına sahip olursa performansı yükselecektir.

Okçuluk dışında nelerle uğraşıyorsunuz?

Aslında başka bir şeye pek vaktim kalmıyor. Programlı bir yaşamım var. Hafta içi mesaideyim. Zaten çoğu zaman milli takım kamplarındayım. Akşamları evimizin garajında da antrenman yapıyorum. Kalan zamanlarımı arkadaşlarımla geçiriyorum. Tüplü dalışı da seviyorum; ama yoğunluğum nedeniyle dalışın en güzel sezonunu genelde kaçıyorum; çünkü okçuluk bir yaz sporu.

Okçuluk hep yaz mevsiminde ve açık alanda mı yapılır?

Kapalı alanda da yapılıyor. Kışın kapalı salon turnuvalarına, ilkbahardan sonra açık alan yarışmalarına katılıyoruz. Kapalı salon yarışmaları 18 metrelik mesafede düzenlenir. Antrenman ve milli takım kamplarımızda da bahara kadar salondayız. Hava ısınınca açıkta çalışıyoruz.

Okçuluk kaç yaşına kadar sürdürülebilir?

Okçuluk ileri yaşlara kadar yapılabilen bir spor. Ne kadar erken başlarsanız o kadar avantajlısınız. Hareketli bir spor olmadığı için sürdürümü daha çok sizin ruhsal kapasitenizle ilgilidir. Ben 23 yaşındayken başlamıştım. İstersem 50'li yaşlarıma kadar devam edebilirim. Gerekli yoğunlaşmayı

sağladığınızda ve teknik anlamda kendinizi geliştirdiğinizde gerisi gelecektir.

Başarılarınızda annenize de pay biçiyorsunuz.

Annem sadece Güney Kore'deki dünya şampiyonasından Pekin'e uzanan süreçte değil, her yarışmamda, her anımda yanımdaydı. Bende emeği çok fazla. Böyle büyük başarılar destek olmadan elde edilmiyor. Sadece benim değil, milli takımın da desteğe ihtiyacı var. Sponsorluk bu anlamda çok önem taşıyor. Sponsorluk anlayışı geliştikçe Türkiye'nin sportif başarıları da artacaktır.

Bundan sonraki spor yaşamınızda neleri hedefliyorsunuz?

Olimpiyat şampiyonluğu, bir sporcunun yaşayabileceği en önemli başarı. Bunun ötesinde bir başarı yok; ama sporcu konumunu koruyabilirse yaşar bu hazı. Aslında madalyadan ve yarışmalardan daha büyük amaçlarım var, Türkiye'de okçuluğu yaygınlaştırmak ve yeni engelli sporcuların yetişmesine katkı sağlamak gibi.

Sözü Bilkent Üniversitesi'yle ilgili anılarınızla bitirebilir miyiz?

Geçirdiğim kazadan sonra, Türkiye'de engel ve engellilik kavramlarındaki bilinç düzeyi ve farkındalık eksikliğini en çok okul seçiminde hissettim. Üniversite aşamasında da hem kampüsünde en rahat hareket edebileceğim hem de en iyi eğitimi alabileceğim kurumu bulmaya çalıştım. Bu kapsamda Bilkent Üniversitesi benim için en iyi seçenektir. Kampüste zorluklar yaşamadım diyemem; ama zaman içinde Öğrenci Dekanlığı ve Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığı'yla görüşerek çözümler üretmeye çalıştık. Bilkent, engelsiz bir üniversite olma yolunda emin adımlarla ilerliyor. Mezun olduktan sonra Öğrenci Dekanlığı'nın bir projesinde danışmanlık yaptım ve bu anlamda elimden gelen her türlü desteği vermeye devam edeceğim.

Çin'de altın madalya aldıktan sonra basın toplantısına katılmıştım. İngilizce konuştum, soruları İngilizce yanıtladım. Bilkent'in farkını Türk gazeteciler gelip beni tebrik ettiğinde anladım; çünkü yıllardır böyle bir sporcu profili görmek istiyorlarmış. Üniversitemin bana kattıklarını tabii ki sadece özgüven, kendimi ifade edebilme ve İngilizce aşamalarında değil, hayatımın birçok noktasında hissediyorum. Bilkent Üniversitesi'nin bende çok önemli bir yeri var.

Gizem Girişmen'in Dereceleri

- Türkiye Bedensel Engelliler Salon Okçuluk Turnuvası Olimpik Yay ARW2 Türkiye Şampiyonluğu (2005).
- ODTÜ 50. Yıl 70 m. Okçuluk Yarışması Olimpik Yay Bayanlar Birinciliği (2006).
- Osman Şahin Okçuluk Turnuvası Olimpik Yay ARW2 Birinciliği (2006).
- Türkiye Bedensel Engelliler Açık Alan Okçuluk Şampiyonası Olimpik Yay ARW2 Bayanlar Birinciliği (2006).
- EPC Avrupa Okçuluk Şampiyonası Olimpik Yay ARW2 Avrupa Üçüncülüğü (2006).
- IPC Okçuluk Dünya Sıralaması Olimpik Yay ARW2 Üçüncülüğü (2006).
- Türkiye Bedensel Engelliler Açık Alan Okçuluk Şampiyonası Olimpik Yay ARW2 İkinciliği (2007).
- Osman Şahin Okçuluk Turnuvası Olimpik Yay ARW2 İkinciliği (2007).
- Çek Cumhuriyeti Okçuluk Turnuvası Olimpik Yay ARW2 Birinciliği (2007).
- Cheongju Güney Kore Dünya Okçuluk Şampiyonası Olimpik Yay ARW2 FITA Sıralama Atışları Birinciliği (2007).
- IPC Okçuluk Dünya Sıralaması Olimpik Yay ARW2 Birinciliği (2007).
- İngiltere Stoke Mandeville Okçuluk Turnuvası Olimpik Yay ARW2 Sıralama İkinciliği (2008).
- Pekin Paralimpik Oyunları Okçuluk Olimpik Yay ARW2 Şampiyonluğu (2008).

gösteri sanatları

“Doğanın kendisi de
bir jonglördür.”

*Enis Yuğnak (Grafik Tasarım 2002), Türkiye’deki ilk
jonglörlük topluluğunu Bilkent Üniversitesi’nde kurdu.
Başkanı olduğu Çağdaş Sirk Sanatçıları Derneği aracılığıyla
bu gösteri sanatının yayılması için mücadele ediyor.*

Jonglörlüğü tanımlayabilir misiniz?

Birçok dile Latince kökeniyle yerleşmiş, Türkçe karşılığı olmayan bir sözcük. Tanımına gelirsek... El çabukluğu ve el becerisi aracılığıyla nesnelerle yapılan hareketler bütünüdür, bir gösteri sanatıdır. Bence eyleminizin jonglörlük olarak anılması için söz konusu nesnenin elinizden çıkıyor olması ve elinize geri dönmesi, yani size bağlı olmaması gerekir. Elinizdeki nesneyi havada çevirerek, bir şeyi atarak ya da yerde zıplatarak yapabilirsiniz.

Jonglörükte hangi nesneler kullanılır?

Farklı nesneler kullanmakta özgürsünüz. Örneğin, labutlar göze daha hoş gelebilir. İlk başlayanlar topa daha kolay uyum sağlayabilir. Tabii ki bu bir kural değil. Olay, kişinin yeteneğine göre biçimleniyor. Hiç top çeviremediği halde labutlarla inanılmaz hareketler yapanlar var.

Labutlar uzaktan büyük ve ağır görünüyor.

İnce uzun bir sopa üzerine plastik bir kaplamadır labut. Ucunda lastik vardır, düşünce zarar görmesin diye. Ağır olduğu pek söylenemez.

Jonglörük vücudun hangi kısımlarıyla yapılıyor?

Bu iş sanıldığı gibi sadece iki elinizle bir şeyler atmak değildir. Yeryüzü, gökyüzü, duvarlar, çevrenizde ne varsa gösterinize dahil olabilir. Burnunuzda bir labut tutup ayağınızda topa oynayabilirsiniz. Kafanızda top sektirirken elinizde nesneler çevirebilirsiniz. Tüm bunları gözünüz kapalı veya amuda kalkarak yapmaya da çalışabilirsiniz. Bir sınırı, doğrusu, yanlışı yok. Keyif aldığınız her buluş doğrudur. Güzelliği de buradadır; ucu bucağı olmamasında, zevk ile şekil almasında.

Siz ne zaman başladınız?

1990'ların sonlarına doğru. Fethiye'de tatil yaparken bir Avustralyalı jonglörle karşılaşmıştım. Numaraları çok hoşuma gitmişti. Görsel bir şölen hissetmişim kendimi. Elindeki toplarla bana da bir şeyler öğretti. Yani her şey o gün başladı.

İlginizi nasıl devam ettirdiniz? Kendinizi nasıl geliştirdiniz?

Tatilden sonra Bilkent'e geldiğimde çimlerde çalışmaya başladım. İnsanlar gittikçe alıştı bu görüntüye. Merak edip yanıma gelenlere numaralar gösteriyordum. İlgi artınca Bilkent Jonglörler Topluluğu'nu kurduk. Bu oluşum halen yaşıyor. İlk aşamada yaklaşık 80 kişiydik. Düzenli olarak devam edenlerin sayısı tabii ki bu kadar değildi. Üniversite de bize çok yardımcı oldu, girişimimizi hep destekledi. Örneğin, kış çalışmalarımızı spor salonunda yapılabiliyorduk. Sosyal hayata görsel bir katkıydık.

Kendimi geliştirmek için yurtdışından kitaplar getirttim, internetten malzeme topladım, yeni insanlarla tanıştım. Yakın çevremdeki birçok kişiyle bildiklerimi paylaşıp birlikte çalışmak da bana çok şey kattı ve böylece bu işten hiç soğumadım. Mezun olduğum günün akşamı bir otele jonglörlük yapmaya gittim. Oradaki gösterilere mesai sonrası zaman geçirmek için katılanların yanı sıra uyumlu çalışma, iş disiplini ve zihin-vücut iletişimi için gelenlerin de olduğunu görmüştüm.

Bunu herkes yapabilir mi?

Herkes... Her yaş... Jonglörlikle yaşayan bir sokak performansçısı da olabilirsiniz, bir tek hafta sonları bu işi yapan bir yönetici de. Her şey kişiye bağlı. Demıştim ya, havaya atılan top bile malzeme kapsamımıza girer. Mükemmel numaralar geliştirmek zorunda değilsiniz. Topları çevireceğinize ya da elden ele geçireceğinize havaya atın ve tutun. Gülün, eğlenin yeter.

Bu gösteri sanatının bir felsefesi var mı? Kökleri nereye uzanıyor?

Jonglörlük doğadan gelir. Doğanın da kendisi bir jonglördür; çünkü sürekli devinim içindedir. Kimin bulduğunu bilmesek de yazının icat edildiği dönemdeki mağara çizimlerinde jonglörliğe rastlandığını söyleyebiliriz. Jonglörlük bedeni ve zihni eğiten, eğlenceli bir gösteri sanatıdır. Genel bir felsefeden çok, yapana ait bir felsefesi vardır; o da keyfidir, dinginliği sağlamasıdır, sizi rahatlatması, beden-zihin bütünlüğüne ulaştırmasıdır.

Jonglörük, hayatı devam ettirecek bir kazanç sağlayabilir mi?

Türkiye'de pek olmasa da dünya genelinde sadece bu işi yaparak hayatını sürdürenler var. Birçok ülkeyi dolaşarak sanatlarını icra ediyorlar. Amaçları dünyayı gezmek ve aynı anda gösterileriyle para kazanmak.

Bu bir sahne sanatı ve yaptığımız gösterinin bir karşılığı olması normal. Sonuçta sizi izleyenlere keyifli anlar yaşıyorsunuz. Ben de bu doğal süreçte para kazanmıştım. Maddiyat için yapmıyordum; ama performansımın bir değerinin, bir karşılığının olabileceğini bilmek güzeldi.

Sizin 90'ların sonunda adım attığınız bu dünyadan Türkiye haberdar mıydı?

Pek değil. 2000'de 23. Avrupa Jonglörlük Festivali'ne gittiğimde oradakiler çok şaşırmış ve sevinmişti; çünkü festivale o zamana dek katılmış olan ilk Türk'tüm. 4000 jonglörle aynı ortamda olunca gözüm açıldı ve bunu yaymamız gerektiğine iyice inandım. Başkalarına da öğrettiğinizde çok hızlı yayılır jonglörlük. Herkes birbirine oyunlarını gösterir; çünkü bunun ustası, patronu, bilgi verecek yetkili kişisi yoktur. Önce yapan kişiyi taklit edecek, sonra kendiniz bir şeyler geliştireceksiniz. Bu yüzden ilk başlarda çok zorlanmıştım; çünkü çevremde kimse yoktu. Görerek öğrenilen

bir olayda tek başına olmak kolay değildi. Ankara, İstanbul derken birçok kent zamanla bu işten haberdar oldu.

Jonglörlüğe başladıktan sonra hep yanımda olan arkadaşlarımla 2005'te Türkiye'nin ilk jonglörler festivalini yaptık. Deniz Soyarslan (Arkeoloji ve Sanat Tarihi 2001) ile hep festival hayalleri kurardık. Önümüzdeki festivalin organizasyonunda da onunla birlikte olacağız.

Türkiye'deki festival hakkında ayrıntı verebilir misiniz?

Aslında festival çok sancılı bir olay. Uluslararası nitelikte olduğu için onlarca ülkeden insanı mutlu etmek durumunda kalıyorsunuz; ama sonu güzel oluyor. Fransa, İngiltere, İsrail, İtalya, Almanya, ABD derken yüzlerce katılımcı Antalya-Tekirova'da buluşuyor. Büyük bir kamp alanı ayarlanıyor, çadırlar kuriliyor. Avrupa ayağını düzenleyen ve bir süre Türkiye temsilciliğini yaptığım European Juggling Association ile çalışan arkadaşlarımız da etkinliğe destek oluyor. Avrupa Jonglörler Festivali'ne omuz veren, festival organizasyonunda çalışan arkadaşlarımız özellikle ilk sene bize çok şey öğretti. Sonraki yıllarda da festivalimizi kaçırmadılar.

Temel hedefimiz jonglörlere bir mekan yaratmaktır, bir süreliğine orada yaşamaları ve gösterilerini sahnelemeleridir. Oyunlar oynuyoruz, ateş gecesi yapıyoruz, mutlaka bir parti düzenliyoruz. Gerisi tamamen doğaçlama. Sahneye kim isterse o çıkıyor.

Atölyelerde herkes birbirini eğitiyor. Müthiş bir paylaşım atmosferinde hiç kimsenin aklına gelmeyecek numaralar doğuyor. Festivalde kim neyin olmasını istiyorsa onu sunmaya çalışıyor. Kısacası çok eğleniyoruz. Amaç da bu zaten.

Çağdaş Sirk Sanatçıları Derneği'nin kurucusu ve başkanısınız. Bu alanda bir dernek kurma ihtiyacını ne zaman hissettiniz?

Önceden değindiğim gibi girişimlerimiz üniversitedeki topluluğumuzla başlamıştı. Sivil hayatta da güçlenmek gereğini duyduk; çünkü dernek festivale bir kurumsallık katacaktı. Ağırılığı Bilkent zamanındaki beş kişilik ekibimiz çekiyor. Festival yaklaşıncı toplantılara hız veriyoruz. Diğer zamanlarda da hep iletişim halindeyiz.

Kurumsallık, heyecanınızın azalmasına mı yol açıyor, yoksa ayrı bir motivasyon mu sağlıyor?

İlk başlarda çok yoruluyordum. Motivasyonum düşmüştü. Birçok bürokratik iş vardı; ama uyumlu bir takım olduğumuz için sistem zamanla rayına oturdu.

Gösterilerden ilginç anılarınız var mı?

Olmaz mı... Ortağım Gökhan'la olan bir anımı anlatayım. Gösteri için bir otele gittik. Gösteri yapacağımız yerin çok alçak bir tavanı vardı. Sahne var, ancak bayağı basık. Aramızda 7 labut döndürüyorduk; ama mutlaka birkaçı tavana çarpıp düşüyordu.

Seyirci yuhalayınca dayanamadık, yetkiliyle konuşmaya gittik. O da "7 labut olmuyorsa 6 çevirin!" dedi. Hem çok şaşırmış hem de çok gülmüştük.

Aslında ilginç yakıştırmalarla da karşılaşıyoruz. Hokkabaz diyenler oluyor, palyaço sananlar oluyor. Oysa bu da bir sirk sanatı, tıpkı akrobasi veya trapez gibi. Bir sirkte cambaz olduğu gibi jonglör de olabilir, palyaço da.

Konuya ilgi duyanlar nerelere başvurabilir?

İlgilenenler derneğe ulaşabilir ya da jonglorluk.com'u ve sitenin forumlarını inceleyebilir. Derneğimizin merkezi İstanbul. Bilkent kolu Ankara'dan destek veriyor. Antalya'da da arkadaşlar var. İstanbul'da buluşmak zordur; ama Ankara'da bir anda Seğmenler Parkı'nda toplanabilirsiniz. Yeter ki haberleşme ağı kopmasın. Bilgi çağında iletişim kolay. Zaten Bilkent'teki oluşumu birçok üniversiteden öğrenci kulüpleri izledi. Bu işin yolu birlikte olmaktan geçer. Tek başına da yapılır; fakat kalabalığın yaydığı enerji çok farklıdır.

Profesyonel yaşamda hangi işle uğraşıyorsunuz?

İnternet sitesi tasarımcısıyım. Gece gündüz bilgisayar başındayım. Bir başka deyişle jonglör kimliğime eskisi kadar zaman ayıramıyorum. Doğrusunu söylemek gerekirse bu aralar gösteriden ziyade birilerine bilgi aktarmayı, öğretinin yayılmasına katkı yapmayı tercih ediyorum.

tanıtım ve prodüksiyon

“Bir markayı veya kurumu tanıtırken fark yaratmak gerekir.”

Bora Uçak (İşletme 2001) ve Cihan Esen (İletişim ve Tasarım 2002) yeteneklerini bir girişimcilik öyküsünde birleştirerek UCO Prodüksiyon ve Fotoğraf adlı şirketi kurdular.

Kuruluş öykünüzü öğrenebilir miyiz?

Bora Uçak: Aslında hikâyemiz biraz uzun. Mezuniyetle birlikte turizm sektörüne yöneldim. Antalya'daki tatil merkezlerinden birinde yönetici olarak çalıştım. Daha sonra Ankara'da bir restoran açtım ve işlettim. Üniversiteden beri fotoğrafçılığa meraklıydım. Restoranda kendime daha çok zaman ayırabilmeye başlayınca, ışık, konsept ve dijital manipülasyon konularında kişisel gelişimime hız verdim.

İnternette fotoğraf alanında araştırma yaparken stok fotoğrafçılığıyla tanıştım. Stok fotoğrafçılığı sitelerini tanımaya başladıkça çektiğim fotoğraflarla para kazanabileceğimi gördüm. Yurtdışındaki stok ajansları aracılığıyla internet üzerinden imaj satmaya başladım. 2006'da restoranımı kapattım, tam zamanlı olarak fotoğrafçılıkla uğraşmaya başladım. Çekimlerim Türkiye'de duyuldukça çevrem genişledi. Bu sayede üniversite yıllarımdan da tanıdığım Cihan'la bir kere daha yollarımız keşişti. O da benzer işler yapıyordu. Birlikte daha kurumsal bir yapıda çalışabileceğimizi fark ettik. Hem tanıtım danışmanlığı yapalım hem de fotoğrafından videosuna, tasarımından stüdyosuna kadar her talebi kendi bünyemizde karşılayalım dedik.

Cihan Esen: Bölümde aldığımız eğitim, uygulamalı bir gelişim sürecini destekleyecek nitelikteydi. Bitirme projemle bir ulusal festivalde kazandığım en iyi film ödülü, hedeflediğim yolda büyük motivasyon sağlamıştı. Mezuniyetten sonra birçok tanıtım filmi hazırladım, kısa filmler ve video klipler çektim. Birkaç televizyon programının çekim ve post-produksiyon aşamalarını üstlendim. Kısacası kendimi video alanında geliştirecek her türlü projenin içinde yer aldım. Bora'nın teşvikiyle internet üzerinden video stok işine de yoğunlaştım. İkimiz de bu dönemde bağımsız olarak ciddi kurumlarla çalışıyorduk. Böylece hem piyasanın potansiyelini keşfediyorduk hem de kendimizinkini. İstanbul'da dizi setlerinde ve prodüksiyon şirketlerinde kameraman olarak çalışmış Göksel Oktay

arkadaşımız da bize katılınca UCO oluştu. Ekibimiz ve donanımımız Ankara'da. Antalya'da da bir stüdyomuz var.

Tanıtım ve prodüksiyonun kalbinin İstanbul'da attığı söylenir. Bu söylem ne kadar doğru? Ankara'daki eğilimler ne yönde?

Bora Uçak: Başkentteki müşteriler genelde fotoğraf ve video çekimleri için İstanbul'dan fotoğrafçı ve yönetmen getirir. Masraflı bir seçim. Oysa Ankara'da bütün ihtiyaçları karşılanabilir. İş ilişkileri burada daha sağlıklı. İstanbul'da doymuş bir piyasa var. Ankara'da girişimcilik daha avantajlı; çünkü İstanbul'da yükselmek daha zor.

Cihan Esen: Burada kendimizi gösterme şansımız daha çok. Yapmayı düşündüklerimizi daha iyi ifade etme şansımız var. Sektör daha aç olduğu için, karşı tarafı isteklerimize daha kolay ikna edebiliyoruz, yaratıcılığımızı kullanabiliyoruz. Ankara'da bu sektörün ölü olduğu alışılagelmiş bir söylemdir. Oysa tam tersine bu şehir her gün gelişiyor, yeni cazibe alanları oluşuyor, farklı yerler açılıyor, endüstri büyüyor. Öyle ki bize artık İstanbul'dan bile talepler geliyor.

İstanbul'dan talepler geldiğine göre fark yaratmak adına stratejileriniz olmalı.

Bora Uçak: Ajanslar bünyelerinde genelde fotoğrafçı veya yönetmen bulunduramadıkları için bu hizmetleri dışarıdan sağlamak durumunda kalıyor. Yani müşteri geliyor, bir sene sonra yeni bir şey çekirmek istediğinde başka bir fotoğrafçı ile çalışmak zorunda bırakılabilir. Biz tasarımından prodüksiyona uzanan bir ağda her hizmeti kendi bünyemizde karşılayabiliyor, paket halinde sunabiliyoruz. Bir otelde çekim yaptık diyelim. Birkaç ay sonra yeni fotoğraf istediklerinde karşılarında yine bizi buluyorlar ve bir güven ortamı oluşuyor. İkili ilişkiler sıcak olursa işler daha rahat ilerliyor. Bu da bizi farklı kılan özelliklerden biri.

İş paylaşımınız nasıl?

Bora Uçak: Fotoğraf, video çekimi ve post prodüksiyon ana konularımız. Animasyon, reklam müziği, her türlü grafik tasarım ve baskı işi ise alt başlıklarımız. Hiyerarşik bir yapımız yok. Kendi içimizde işbölümü yapıyoruz. Fotoğraf işleri ve fotoğraflarla ilgili dijital uygulamalar bende.

Cihan Esen: Yönetmenlik ve post-produksiyon aşamaları ile basılı grafik tasarımı işlerinin büyük bir kısmı bende, kamera ise Göksel'de. Ekibimizde tasarım ve animasyon işlerinden sorumlu çok yetenekli arkadaşlarımız da var.

Ne tür fotoğraflar çekiyorsunuz?

Bora Uçak: Türkiye'deki reklam-tanıtım işleri ve yurtdışı stok ajansları olarak iki kola ayrılabiliriz. Ülkemizdeki çalışmalarımızın ağırlığı oteller, tekstil firmaları ve restoranlarda diyebiliriz. Türkiye'de hizmet sektörü çok hareketli, özellikle Antalya'da. Uluslararası tur operatörleri otellerin son halini gösteren fotoğraflar istiyorlar. Bazen sadece boş mekanları çekiyoruz, bazen de model kullanıyoruz. Restoran ve ürün çekimleri daha rahat. Tekstil firmalarının çekimlerinde firmanın hedef kitlesine yönelik özel mekanlarda çekimler yapıyoruz. Bazen doğa, bazen eski bir fabrika bu çekimlerin merkez üssü olabiliyor.

Bize evlilik paketleri de gelebiliyor. Gelinli, damatlı, düğün kıyafetli çekimler de isteniyor. Müşteriye odaklı şeyler bunlar. Ne isterlerse ona göre çalışıyoruz. Önemli olan karşılıklı güven duyulması. Müşteri bize güvenip ne istediğini iyice anlatırsa süreç daha verimli işliyor. Stok ajanslarına gelirsek... Burada tek sınır hayal gücünüzdür. Dünyanın herhangi bir yerinde yazılı veya görsel basının kullanılabileceği tüm konular birer çalışma sahasıdır.

Modellerinizi nasıl seçiyorsunuz?

Bora Uçak: Stok için genel çekim yapacaksa yüz hatları milliyetlerini fazla belli etmeyen mankenler seçiyoruz. Diğer durumlar için çoğu zaman müşterinin hedef kitlesini göz önüne almaya çalışıyoruz. Taleplere göre moda ve mankenlik ajanslarıyla iletişim kuruyoruz.

Ya video çekimleriniz?

Cihan Esen: Video alanında en çok tanıtım filmlerine istek geliyor. Açıkçası resmin seslendirildiği o alışılmış filmler yerine yaratıcı alternatifler koymaya çalışıyoruz. Bir markayı veya kurumu tanıtırken fark yaratmak gerektiğine inanıyoruz. Mekanik düşünmeyi tercih etmiyoruz; çünkü tanıtım danışmanlığı da veriyoruz, dolayısıyla gözlem de yapıyoruz. Yakın zamanda bir eğitim kurumuna hazırladığımız işten örnek vereyim. Alışılagelmiş bir yapım olmasını istemiyorlardı. Kurbağanın şans getirdiğine

inandıkları dikkatimizi çekince bir maskot kurbağa yaratmaya karar verdik. Kurumu tanıtan eğlenceli bir senaryo yazdık, planlar çektik. Çalışanlar, karşılarında bir kurbağa varmış gibi oyunculuk yaptılar. Sonra o çekilen planlara, çizdiğimiz kurbağa animasyonunu oturttuk. Değişik ve keyif verici bir şey ortaya çıktı. Bunun kuruma getirdiği olumlu dönüşler bizi çok mutlu etti. İsimiz öylesine ilgi gördü ki maskotun oyuncaklarını ve anahtarlıklarını yaratma projesi ortaya çıktı. Biz tabii ki müşterinin her türlü isteğine saygı duyuyoruz, beklentilerine ayak uyduruyoruz; ama şartlar oluşursa kendimize özgü bir anlatım dili yaratmaktan da ayrı bir heyecan duyuyoruz.

Başka ne tür video projeleriniz var?

Cihan Esen: Ufukta birkaç video klip projesi görünüyor. İstanbul'dan çok talep var. Kendim de şarkı yazdığım için müzik piyasasında tanıdıklarım var; fakat ne yazık ki mp3 ve korsan uygulamalar yüzünden sektör çok zor durumda. Bunun yanında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na götürmeyi düşündüğümüz ve senaryosunu tamamladığımız birçok belgesel projemiz mevcut.

Makine parkınızı nasıl oluşturunuz?

Bora Uçak: Donanımımız ileri teknoloji; ama bunun sonu yok. Bazen aldığımız gün bile yeni bir model çıkıyor, elinizdeki eskiyiveriyor. Biz makine parkına yatırım yaptığımız kadar, işin tekniğiyle de ilgileniyoruz. Teknik gelişmeleri mutlaka takip ediyoruz. Bilgisayar programları da çok gelişti. Piyasada bu tip programları en iyi bilenler aranıyor. İnsanlar artık evlerinde bile güzel işler yapabiliyorlar. Kimi müşteri kullandığımız programları ve çekim donanımımızı özellikle sorar. Müşterinin bütçesi de çok önemli bir değişken. Modelli, özel ışıklı ve özel mekanlı bir çekimde ucuz

kaçtığınız an işin rengi değişir, kalite azalır. Türkiye'deki en sıkıntılı konulardan birisi budur zaten, ayrılan bütçe ile hayal edilen karşılığın birbirini tutmaması.

Fotoğrafçılık eğitiminiz var mı? Stok fotoğrafçılığından bahsetmiştiniz. Bu alanda öne çıkmak için neler gerekiyor?

Bora Uçak: Fotoğraf eğitimim yok; ama bu alana hep ilgilim vardı. Deklanşöre basmak gitgide bir bağımlılık oldu. Stok işiye kendimi geliştirmeme yardımcı oldu; çünkü müşteri bir şey ararken aynı konuyla ilgili on binlerce fotoğrafla karşılaşıyor ve bunların arasından öne çıkmak için bir fark yaratmanız gerekiyor. Sitelere her gönderdiğiniz fotoğraf kabul görmez. Fotoğraflar teknik ve estetik yönlerden kontrol edilerek seçilir. İnternet ortamı bu bağlamda rekabet yeteneğimi ilerletmemi sağladı; çünkü dediğim gibi, işin içine yaratıcılığı soktum. Başkasının çekemediği, yeni tekniklerle çekilmiş fotoğraflarınız, taze fikirleriniz olmalı. Sonuçta stok sitelerinde 100.000'i aşkın fotoğrafçı var. 13 milyon civarında imajı olan stok ve fotoğraf ajansları mevcut. Aradan sıyrılmak hiç de kolay değil. Müşteriler her geçen gün artan rekabetten yararlanıp daha zor beğenir hale geliyor.

Bu sektörün kökleri nereden geliyor?

Bora Uçak: 1960'lı yıllara dayanıyor. Eskiden dünya üzerinde bu işi yapan fotoğrafçıların sayısı bugünkünden çok daha azdı. Bu kişiler işe yarayacaklarını düşündükleri konuları çekip ajanslara postalamış. Ajanslar da bunları katalog haline getirip dünyanın dört bir yanına dağıtmış. Müşteriler kataloglardan bazen 40-50 bin ABD dolarına varan rakamlarda fotoğraf seçip tüm haklarını satın alırlarmış. Daha sonra 1980'lerde Royalty Free (RF) adıyla yeni bir lisans geliştirilmiş. RF ile birlikte bir imajın birden fazla satılması mümkün olmuş ve fiyatlar çok düşmüş. Fotoğrafçılar, fiyatları düşürdüğü için ilk başta bu lisansa karşı çıkmış; ama birden fazla satışa izin verildiği için uzun vadede herkes bu lisansa uyum sağlamış.

Sektörde yeni fikirlerin ortaya çıkması internetle başlıyor. Bruce Livingstone daha önce stok fotoğraf ajanslarında çalışmış olan ve bu sektörü iyi tanıyan bir girişimci. RF başına 500-600 ABD doları civarında fiyatların olduğu, imajın tüm hakları satıldığında on binlerce dolarların döndüğü ajanslarda yıllarca çalıştıktan sonra iStock firmasını kuruyor. İlk başta reklam ve tasarımcılara yönelik bir site olarak, başkasının bir fotoğrafını alabilmek için sizin de işlerinizin sitede yayınlanmasını gerektiren bir sistemle çalışıyor. İmajları indirmek için daha çok kişinin başvurmasıyla ücretli sisteme geçiyor: 1 imaj 1 ABD doları, yıl 2002. Böylece iStock.com devri başlıyor ve mikrostok olarak anılacak, birim fiyatın düştüğü ve ürünün bol olduğu yeni bir sektör doğuyor.

Birkaç sene önce iStock yaklaşık 50 milyon ABD dolarına dünyanın en büyük görsel stok ajansı Getty'ye satılınca piyasa çok genişledi. Birçok girişimci benzer siteler kurmaya başladı. Dünyanın her yanından girip fotoğraf sergileyen binlerce fotoğrafçı ortaya çıktı. Fotoğraf yanında illüstrasyon ve videolar da sektöre girdi. Dijital fotoğraf makineleri geliştikçe bu oluşum da büyüyor. 4-5 bin imajı olan, sadece bu işi yapmaya başlayan insanlar var. Fiyatlar ucuz. Bugün 10-15 ABD dolarına fotoğraf alınıyor ve çeken kişiye, yayıncı siteye göre değişen komisyonlar veriliyor.

O zaman telif haklarıyla ilgili riskler söz konusu.

Bora Uçak: Tabii ki. Ticari kullanım alanları arttıkça risk de artıyor. ABD'de izinsiz kullanımın cezası çok büyük. Ne var ki her zaman yakalanamayabilir o kişi. Klasik stok ajansları ile mikrostok ajanslarının en büyük farkı, imajların satış fiyatları. Benim de bilindik stok ajanslarda karelerim var; ama fiyatlar hızla düştüğü için mikrostok denilen, birim fiyatın düştüğü ve ürünün bol olduğu sistem gözde. Dediğim gibi bugün 100.000 kullanıcı (fotoğrafçı) varsa bunların 250-300'u sadece bu işle geçiniyor. Ben de bu 100.000'in ilk 100'ünde sayabilirim kendimi. Satış rakamlarını yayınlayan internet sitelerinde 50. olduğum da var, 80. olduğum da. Farklı konseptlerde çekilmiş 5.000'den fazla yüksek çözünürlüklü imajım 10'u aşkın ajansta yer alıyor.

Stoklarda hangi fotoğraflar revaçta?

Bora Uçak: Anahtar kelime olarak en çok aranan ve satın alınan imajlar iş hayatı, çalışma ortamı, takım çalışması hakkında. Bankalar, insan kaynakları firmaları ve daha birçok şirket, yıllık faaliyet raporu hazırlarken, internet sitesi tasarlarlarken bu

tip fotoğrafları kullanıyor. Ticari internet siteleri de yoğun olarak bu tarz işler istiyor.

Video stoklarında durum nasıl?

Cihan Esen: Videoların sayısı, yaratım süreçleri daha uzun olduğu için fotoğrafa göre daha azdır. Videoda internet sitelerinde kullanıma yönelik düşük boyutlu internet görüntüleri popüler. Stok video çekerken ticari düşünmek zorundasınız. Eğilimlerin ne yönde olduğunu çok iyi takip etmelisiniz. Artık internetin hızı çok yükseldi. Videolar, fotoğraf hızında açılabilir ve insanlar hareketli görüntüyü donuk bir fotoğrafa tercih edebiliyor. Bu yüzden stok sektöründe videonun önü çok açık. İyi kalitede çekim yaptığımız zaman mutlaka sivrilersiniz, diğerlerinden ayrılırsınız. Binlerce video var, bir yenilik yapıp o yığın arasından

sayrılmalısınız, tıpkı fotoğraftaki gibi. En fazla 30 saniye içinde hem ticari hem de fark yaratacak bir şey üretmek kolay değil. Editörlerin yorumları da bu çizgide yönlendirici olabiliyor. Sonuçta belirli bir kalitenin üzerindeki çalışmaları seçiyorlar ki reddedip geri yolladıkları da az değil. Kabul edilmeme nedenlerinizi detaylarıyla açıkladıkları için kendinizi geliştirmeniz adına bir kapı açılıyor.

Birbirinize eşlik ettiğiniz çalışmalar oluyor mu?

Bora Uçak: Sonuçta bir veya birkaç karede müşterilerimizin yaptıkları işleri en iyi şekilde anlatmaya çalışıyoruz. İşin içeriğinde kurumsal iletişimin geliştirilmesi, bir ürünün tanıtımı veya bir otelin yurtdışı ajans katalogları olabilir. O yüzden çekimlere Cihan veya diğer arkadaşlarımız da geldiğinde karşılıklı konuşmalarımız etkileşimli bir beyin fırtınası oluşturuyor. Tek başımıza diyafram, enstantane derken estetiği yitirebiliyorsunuz. Takımın bir arada çalışması farklı bakış açıları yaratıyor.

Cihan Esen: Evet, yeteneklerimizi birleştirmemiz önemli. Bunu işe ve iletişimize yansıttığımızda her şey daha güzel yürüyor. Zaten arkadaşlığımız da iyi, çekişmemiz, iç hesaplaşmalarımız yok. Bu da hem kendi aramızdaki hem müşteriyle olan ilişkilere katkı sağlıyor.

Bilkent Üniversitesi sizlere neler kazandırdı?

Cihan Esen: İletişim ve Tasarım'ın ilk mezunlarındanım. İletişim alanını kendimi bildim bileli istiyordum. Bilkent'te bölümün açıldığını duyduğumda gözüm kapalı girmiştim. 1990'ların sonlarında teknoloji bu alana daha tam olarak yayılamamıştı. En azından Türkiye'de bilgi ve deneyim eksiği vardı. Şu an bölüm başkanı olan Yrd. Doç. Andreas Treske'nin bizlere katkısı büyüktür. Sanatıyla ve arkadaşlığıyla bize çok şey öğretti.

Bora Uçak: İşletme Fakültesi'nin farkı, konuları kendi başınıza keşfedebilmeniz ve araştırmanız için sizi yönlendirmesiydi. Bu mantık Bilkent'in genelinde var zaten. Örneğin, 1990'ların ikinci yarısının sonlarına doğru internet Türkiye ve dünyada daha yeni tanınıyorken, biz kendi internet sitemizi yapacağımız projelerle uğraşırdık. Şu an kullandığımız dijital işleme programları kendi başıma öğrenmem bile eğitim altyapımın katkısıdır. Bu katkının değerini okurken değil, mezun olduktan sonraki özgüveninizi fark ettiğinizde anlıyorsunuz.

İlgi alanlarınızla ilgili işler yapıyorsunuz. Hobilerinizden para kazanmak nasıl bir his?

Bora Uçak: Hobinizden para kazanmaya başlayınca işin şekli değişiyor, keyfiniz artabiliyor. Zevk aldıkça daha iyi üretiyor, daha iyi ürettikçe daha çok kazanabiliyorsunuz.

Başka hobilere zaman ayırabiliyor musunuz?

Cihan Esen: Şarkı yazmak, chill out - lounge müzik albümleri biriktirmek, arkadaşlarımla Pro Evolution Soccer oynamak... Bunlara figür koleksiyonculuğunu da ekleyebilirim. Sevdiğim film karakterlerinin hazır boyanmış figürlerini topluyorum. Konuyla ilgilenen diğer insanlarla tanışmak ise ayrı bir zevk.

Bora Uçak: Ben fotoğrafçılık dışında pek başka şeyle ilgilenmiyorum. Tüm vaktimi alıyor. Yine de hatırı sayılır bir film ve dizi koleksiyonum olduğunu söylemeden geçemeyeceğim.

Cihan Esen: Bir ilgi alanım daha var aslında: evlenecek çiftler için sinevizyon yapımları hazırlamak. Düğünlerdeki enerji beni daima etkilemiştir. Bundan dolayı mutluluk senaryolarını bir çeşit sinema filmi gibi ortaya çıkarmak istedim. Sonrasında çizgi filmler ve video klipler de geldi. Yakın çevrem için başladığım bu yapımlar zamanla gelişti ve WeddyMedia isminde bir markaya dönüştü. Yaratıcı bir şeyler olsun, içinde söyleşi tadı olsun belgesel tadı olsun, seslendirme olsun, hatıra bıraksın, günü kurtarmak yerine 30-40 yıl sonra da oturup izlensin istiyorum.

Bu yapımların senaryolarını nasıl oluşturuyorsunuz?

Cihan Esen: İnsanlar tanışma öykülerini, evlilik teklifi anlarını paylaşıyor, hatta sayfalarca senaryo yazıp gelenler de oluyor. En çok ilgiyi animasyonlar ve çizgi filmler toplasa da çiftlerin kendi hikâyelerini anlattıkları, yüzlerini ölümsüzleştiren, gözlerindeki heyecanı geleceğe taşıyan yapımlar beni daha çok heyecanlandırıyor. Aslında en güzel senaryo, hayatın ta kendisi. İlgilenenler, WeddyMedia'nın internet sitesinde birçok ilginç ayrıntı bulabilir.

UCO ismini nereden buldunuz?

Cihan Esen: Aklımıza gelen her isim kapılmıştı neredeyse. "Başka dünyanın çocukları" temalı, bağımsız ve yetenekli isimlerin tek bir çatı altında toplandığı bir proje hayaliyle başlamıştık her şeye. Bu yapıyı ve düşüncüyü en iyi anlatabilecek kullanım, Unidentified Creating Objects'in kısaltması olan UCO'ydu.

Biraz da gelecekle ilgili hedeflerinizden söz etsek?

Cihan Esen: Belli bir aşamaya ulaştıktan sonra İstanbul'a da bir şube açmayı amaçlıyoruz.

Bora Uçak: Gelen talepleri Türkiye'nin her yerinde farklı projelerle karşılayacak durumdayız. Ne var ki İstanbul'un farklı bir cazibesi olduğu bir gerçek. Ankara ve Antalya'da olduğu gibi orada da bir stüdyo ve iletişim merkezi kurmak hep aklımızda. ■

bilkent'ten sonra...

“İnternet sayesinde bölüm arkadaşlarımla iletişimim hızlandı.”

Tacettin Köprülü

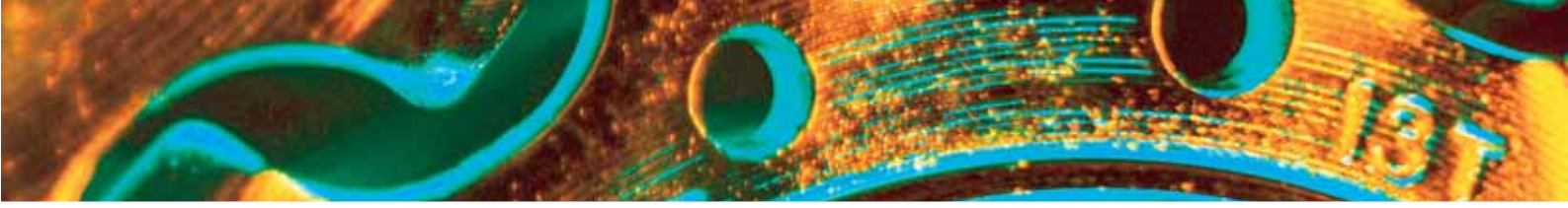
Elektrik ve Elektronik Mühendisliği 1991

Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nü 1991'de bitirdikten sonra Syracuse Üniversitesi'nde yüksek lisans ve doktora yapan Tacettin Köprülü, Havelsan A.Ş.'nin yenilikçi programlar grup müdürü.

Tacettin Köprülü, Ocak 1997'den bu yana savunma sanayii devlerinden Havelsan'da çalışıyor. Bulunduğu pozisyondaki sorumlulukları savunma, enerji ve bilişim sektörleri için yenilikçi projeler geliştirmek ve şirket içi yenilikçilik sürecini yönetmek. Köprülü'nün kariyer hedefi de bu doğrultuda: “Her zaman en son teknolojiyi en iyi şekilde kullanarak değer yaratacak projeler geliştirmek ve kullanıma sunmak istemişimdir. Bu düşüncemi çalıştığım şirkette bilişim, savunma ve enerji sektörleri gibi farklı alanlarda uygulama olanağı buldum. Artık günümüzün rekabetçi dünyasında ayakta kalabilmek için fark yaratacak ürünler ve hizmetler geliştirmek gerekiyor. Bunun için de hem her türlü yeniliği takip etmek hem de bunları işinize hızla yansıtmanız gerekiyor. Hedefim, şirket bünyesinde ve içinde bulunduğum sektörlerde yenilikçi proje ve işlere imza atarak katma değer yaratmak.”

Köprülü, Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nde aldığı eğitimi dünya standartlarının üstünde olarak niteliyor. Problemlerin ya da projelerin kapsamı ve zorluk derecesi ne olursa olsun çözümlere en kısa zamanda ulaşmayı sağlayan, kuvvetli bir mühendislik formasyonu kazandığını belirten Köprülü, İktisat ile Arkeoloji ve Sanat Tarihi gibi bölümlerden aldığı derslerle farklı bir bakış açısı da edindiğini söylüyor.

Değişik kültürleri ve farklı ülkelerde yaşayanları bir araya getirmeyi hedefleyen Asya-Avrupa Dostluk Derneği üyesi olan Köprülü, dünya ve ülke gündemini yakından takip etmek amacıyla iş ve ekonomi ağırlıklı yayınlar okuyor; kendini geliştirmek için mesleği dışındaki kitaplara da zaman ayırıyor. Düzenli egzersiz yapıyor, fırsat buldukça tenis oynuyor.

“Eğitim altyapımdan gelen alışkanlıkla Türkiye ve dünya gündemini sürekli izlemeye çalışıyorum.”

Cem Bağdatlı

Küresel ve Uluslararası İlişkiler 2007

Küresel ve Uluslararası İlişkiler Programı’nı 2007’de bitiren Cem Bağdatlı, kariyer hedeflerine ABD’de biçim veriyor.

2005’te Ekol Lojistik A.Ş.’de yaptığı stajdan sonra uluslararası ticaret ve taşımacılığı kariyer hedefi olarak seçmiş Cem Bağdatlı. Turkon America Inc. firmasında taşımacılık ve dağıtım koordinatörlüğü görevini yürütüyor. Profesyonel hayatının bu ilk yılında deniz taşımacılığının operasyonel boyutunu öğrenme ve Amerikan iş kültürünü tanıma fırsatı bulmuş. Sorumluluk alanına konteynerlerin teslim noktasından varış noktasına ulaşma sürecini maliyet ve zaman açısından planlayıp takip etmek, işbirliği yapılan şirketlerle eşgüdümü sağlamak ve işleyişteki olası sorunlara müdahale etmek giriyor. Sektörün bu ayağında yeterli tecrübe kazandıktan sonra Uluslararası Ticaret Hukuku alanında yüksek lisans yapmak ve ardından yine deniz ticaretine yoğunlaşmak istiyor.

Küresel ve Uluslararası İlişkiler Programı kapsamında lisans öğreniminin birinci ve üçüncü yıllarını Bilkent’te, ikinci ve dördüncü senelerini New York Eyalet Üniversitesi Sistemi’ne (State University of New York – SUNY) bağlı Binghamton Üniversitesi’nde geçiren Bağdatlı, iki üniversitede aldığı tamamlayıcı nitelikteki eğitimin kendisine farklı yaklaşımları anlama, düşüncelerini etkili şekilde ifade edebilme ve uzlaşmaya yönelik beceriler kazandırdığını belirtiyor. Kampüs yaşamını Bilkent Uluslararası İlişkiler Akademik Araştırma Topluluğu’nda renklendirmiş; Öğrenci Çalışma Programı kapsamında Öğrenci İşleri Müdürlüğü’nde yarı zamanlı olarak görev almış. Mikrokredi üzerine AIESEC ile Filipinler’de gönüllü yaz stajına da giden Bağdatlı, tüm bu deneyimlerin ona insan ilişkileri konusunda katkı sağladığını, dünyanın her yerinde başarılı olabileceği ve çevresindeki şeyleri olumlu yönde değiştirebileceği inancını aşıladığını söylüyor.

Bir rock müzik dinleyicisi olan Bağdatlı, kişisel gelişimle ilgili yayınlara, tüplü dalış ve doğa yürüyüşlerine vakit ayırıyor. ■

“Resim yapmayı ve ailemle seyahat etmeyi çok seviyorum.”

Kimya Bölümü’nü 2000’de bitiren Evrim Atas, bilim yaşamını Boston Üniversitesi’nde araştırmacı olarak sürdürüyor.

Bilkent Üniversitesi’nden mezun olduktan sonra Fizikokimya doktorasını Florida Üniversitesi Kimya Bölümü’nde tamamlayan Evrim Atas, Eylül 2006’dan beri Boston Üniversitesi Biyomedikal Mühendisliği Bölümü’nde araştırmacı. Bilimsel deneyler yapıyor ve aynı projede yer aldığı doktora öğrencilerinin iletişimini sağlıyor. Atas, bilim hayatını şu sözlerle özetliyor: “Doktoramda fotosentezi taklit eden, ışıyı emip farklı dalga boylarında yayan yapay polimerler üzerine çalıştım. Çok hızlı lazer sistemleriyle değişik spektroskopik teknikler kullandım. Bilkent’te ve doktora sürecinde kazandığım yoğun fizik ve kimya bilgimi, doktora sonrası çalışmalarımnda biyolojideki temel sorulara uygulamak istedim. Şu anda biyofizik ağırlıklı bir laboratuvarında görev yapıyorum. İnsan hücrelerinde RNA’yı tarayarak gerekli proteinlerin sentezlenmesini başlatan enzim üzerine tek molekül düzeyinde mikroskopik deneyler yapıyorum. Yakın gelecekte hücrede protein sentezini başlatan bu enzimin mekanizmasını anlamak ve özellikle kanser hücrelerinde söz konusu mekanizmanın kontrolünü sağlayacak ilaçların geliştirilmesinde biyologlara yardımcı olmayı hedefliyorum.”

Evrin Atas

Kimya 2000

Atas, cümlelerini Bilkent Üniversitesi hakkındaki düşünceleriyle bitiriyor: “Bilkent Üniversitesi, temel bilimlere çok önem verir. Kimya Bölümü’ndeki dersler ve deneysel çalışmalar bana çok şey katmıştır. Öğretim üyeleri öğrencilerle bire bir ilgilenir. Sıradışı düşünmenin normal karşılandığı bu ortam sizi bilim insanı olmaya hazırlar. Lisans eğitimin sayesinde doktora derslerimde ve yaptığım deneylerin teorik aşamalarında pek zorlanmadım. Bilkent bilim insanı olmaya, insanlık yararına bir şeyler yapmaya karar verdiğim, beni olduğumdan daha idealist birine dönüştüren yerdir.” ■

“Bilkent’in bana sağladığı en büyük katkı, çözümleyici düşünmeyi öğretmesidir.”

Pervin Sevgi

Arkeoloji ve Sanat Tarihi 2002

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nda görev yapan Pervin Sevgi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü 2002 mezunlarından.

Pervin Sevgi, kültür ve turizm uzman yardımcısı olarak bakanlığın Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Tespit ve Emlak Dairesi Başkanlığı’nda çalışıyor. Sevgi, sorumluluk alanını şu cümlelerle açıklıyor: “Bakanlık bünyesindeki taşınmazların satış, kiralama ve tahsis işleri ile ilgili işlemler yapmaktayız. Satış, kiralama ve tahsis talepleri bize ulaştıktan sonra talebe konu olan taşınmazları Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu çerçevesinde değerlendirip gerekirse alanları taşra birimlerimizde bulunan uzmanlarımıza yerinde incelettiriyoruz ve görüşlerimizi başvuru sahibine iletiyoruz. Yani hem taşınmazları koruyoruz hem de kanuna uygun olarak vatandaşların veya kurumların taşınmazlardan yararlanabilmesini sağlıyoruz.”

Üniversite eğitimi sayesinde ülkemizde bulunan arkeolojik ve doğal malzemeyi dünyadaki örnekleriyle karşılaştırma fırsatı bulduğunu belirten Sevgi, konu hakkında şunları dile getiriyor: “İnsanlığın gelişimine katkıda bulunmuş çok önemli bir coğrafyadayız; ama kültür, arkeoloji ve doğa yığını üzerinde yaşayan bir ülkeyiz. Yığın sözcüğünü özellikle kullandım; çünkü elinizdekileri ne yapacağınızı bilmezseniz, sadece koruma bilinciyle hareket ederseniz zenginliklerinizin bir yığından öteye gidemez. Dünyada tarımın ilk yapıldığı yer olarak anılan Çayönü’nü veya döneminde şifa bulmak isteyen hastaların akin ettiği Bergama’daki Asklepios tapınağını ne kadar tanıyor, ne kadar tanıtabiliyoruz? Bir tek rüzgârını pazarlayarak para kazanan ve turizm pastasında bizden daha büyük dilime sahip ülkeler var. Bakanlık bünyesinde gerçekleştirmek istediğim kariyer hedefi, kültür varlıklarını korumanın yanında onlardan Türkiye’ye gelir getirecek olanaklar yaratmak, kimi tarihî ve doğal alanları bakanlık bütçesinden para harcamadan koruyabilmek ve yine bu alanları iç ve dış pazara açabilmek.”

Mitoloji, dinler tarihi, din felsefesi hakkında kitaplar okumaktan hoşlanan Sevgi, sözlerini lisansüstü çalışmalarında ve iş yaşamında Bilkent’te aldığı eğitimin birçok avantaj sağladığına değinerek noktalyor.

“Şirketimizi daha ileriye götürecek planlar yapıyoruz.”

Turizm ve Otel İşletmeciliği 2003 mezunlarından Emir Eskihancılar, Be-Quintessentially şirketinin ortağı ve etkinlik-organizasyon müdürü.

Emir Eskihancılar, girişimci ruha sahip bir Bilkentli. Türkiye’nin ilk sosyal hayat danışmanlığı şirketi olan Be’yi, bu alanda dünyanın en büyüğü sayılan Quintessentially ile birleştirmiş. Giderek popüler olmaya başlayan sosyal hayat danışmanlığı kavramına şu açıklamaları getiriyor: “İstanbul’daki merkezimizde üyelerimize 7 gün, 24 saat hizmet veriyoruz. Bize çağrı merkezimiz aracılığıyla ulaşıyor; çoğunlukla boş zamanlarını değerlendirmelerine ilişkin taleplerle geliyorlar. Restoran rezervasyonları, konser, maç, tiyatro gibi etkinlik biletleri temini, butik bir seyahat hizmeti ve benzeri her türlü yasal isteği 55 kişilik profesyonel bir ekiple karşılıyoruz. Herhangi bir seyahat acentesinin kolay kolay veremeyeceği bir hizmeti hayata geçirebiliyor, örneğin sezonun en yoğun döneminde Bulgaristan’da yer açabiliyoruz; İstanbul’un birçok gözde yerinde indirim sağlayabiliyoruz. Bu çizgideki hizmetler de bizi farklı bir yerde konumluyor.”

Bilkent Üniversitesi’nde aldığı turizm ve otelcilik eğitimi, hizmet sektörünün zorluklarını ve püf noktalarını kavramasında, bir başka deyişle işin mutfağını öğrenmesinde büyük yarar getirmiş Eskihancılar’a. Sosyal içerikli bir meslekte başarılı olmasında en büyük payı Bilkent’e veriyor.

Eskihancılar, özellikle yazın Boğaz’da vakit geçirmeyi, kış aylarında ise kayağa gitmeyi seviyor. İş gereği sık sık yurtdışı yolculuklarına çıktığını ve yeni yerler, yeni insanlar tanımaktan zevk aldığını da belirtiyor.

Emir Eskihancılar

Turizm ve Otel İşletmeciliği 2003

“Her rejisörün hayali, söylemek istediklerini kendi anlatım tarzını yaratarak izleyiciye aktarmaktır.”

Figen Ayhan Kocakaya, Tiyatro Bölümü 2004 Rejisörlük Ana Sanat Dalı mezunlarından. Ankara Devlet Opera ve Balesi’nde rejisör yardımcısı.

Figen Ayhan Kocakaya, Devlet Opera ve Balesi’ndeki başlıca sorumluluklarını opera eserlerinin sahnelenmeden önceki prova aşamalarında rejisörün sahne notlarını tutmak; ışık, kostüm, dekor, aksesuar gibi sahnenin vazgeçilmez unsurlarının uyumunu sağlamak, verimli bir hazırlık dönemi için rejisör-sahne üstü-sahne arkası üçgeninin bağlantısını gerçekleştirmek ve eser sahnelenmeye başladığı andan itibaren temsilin eksiksiz devam etmesini sağlamak şeklinde özetliyor. Bilkent, Kocakaya’nın ikinci üniversitesi. İletişim üzerine de lisans eğitimi almış ve bir süre reklam yazarı olarak çalışmış.

Son on yılda dünya opera sahnelerinde yeni bir görsel arayış olduğunu ve bu çizgide kendi anlatım biçimini yaratarak seyircinin beğenisini kazanmayı hedefleyen Kocakaya, Bilkent Üniversitesi Tiyatro Bölümü’nün, Devlet Tiyatroları ile Devlet Opera ve Balesi’nin nitelikli rejisör arayışlarına cevap verecek kalitede olduğunu altını çiziyor. Sahne sanatları, sinema ve dizi sektöründeki Bilkentlilerin birbirlerinden genelde haberdar olduğunu ve iletişimi kaybetmediklerini söylüyor.

Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı’nın Şan Bölümü’nde sahne hocalığı da yapan Kocakaya, boş vakitlerini genellikle opera ya da tiyatro dünyasındaki gelişmelere ayırıyor. Kalan bütün zamanını ise on aylık kızı Mutlu Bilge’yle geçiriyor.

Figen Ayhan Kocakaya

Tiyatro 2004

“Uygun iş seçenekleri oluşursa iş hayatıma Türkiye’de devam etmeyi düşünüyorum.”

Burçay Aydın

Muhasebe Bilgi Sistemleri 2001

Muhasebe Bilgi Sistemleri Bölümü’nden 2001’de diploma alan Burçay Aydın, Hollanda’da Garantibank International N.V.’de (GBI) çalışıyor.

Burçay Aydın, 2003-2007 arasında Yapı Kredi Yatırım’da denetçi olarak görev yapmış. Bir senedir GBI’nın İç Denetim departmanında denetçi. Aydın, bankasının merkezi Amsterdam ve şubelerinin bulunduğu Romanya ile Almanya’da denetimler gerçekleştiriyor. GBI’nın, Avrupa Birliği’nin Basel II IRB standartlarının uyguluyor olmasını, Türkiye’dekilerden farklı mesleki uygulamaları tanınması açısından faydalı buluyor. Ülkemizde çokuluslu bir firmada, uluslararası deneyimini kullanabileceği ve Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde gündeme gelecek konularda kendini geliştirebileceği bir pozisyon hedefliyor.

Aydın, Bilkent Üniversitesi’ni şu sözlerle anıyor: “Almış olduğum derslerin işlerimin birçoğunda bana kolaylık sağladığını söyleyebilirim. Okul zamanı bize önemli görünmeyen detayların iş hayatında ne kadar gerekli olduğunu anladım. Kulüp faaliyetim olmamıştı; ama benzer etkinliklere katılan arkadaşlarımın kazançlarına baktığımda keşke ben de iştirak etseymişim diyorum. Üniversitede edindiğim arkadaş çevresi, şu anda dünyanın birçok ülkesinde başarıyla görev yapan mezunlarla bağlantılarım olmasının yanı sıra sektör bilgileri, çalışma olanakları ve daha pek çok konuda verimli paylaşımlar sağladı.”

Kendine ayırdığı zamanlarda bisikletle gezmeyi ve evinin bahçesiyle ilgilenmeyi seven Aydın, domates ve çilek gibi ürünler yetiştiriyor. Fırsat buldukça dünya mutfağından tatlar denemeyi de seven Aydın, GBI’da dört, Amsterdam’ın diğer bankalarında ise yaklaşık on beş Bilkentli olduğunu; yakın zamanda Amsterdam’da bir Bilkent buluşması planladıklarını vurguluyor.